

Zámer národného projektu¹

Názov národného projektu (ďalej aj „NP“):

Riešenie problematiky invázných nepôvodných druhov v Slovenskej republike

Žiadateľ²:

Obchodné meno/názov	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
Právna forma	štátna rozpočtová organizácia
Sídlo	Nám. Ľ. Štúra 1, 812 35 Bratislava
IČO	42181810

Poskytovateľ: Ministerstvo životného prostredia

Partner, ktorý sa bude zúčastňovať na implementácii aktivít NP (ak je to relevantné)

Obchodné meno/názov	Centrum biológie rastlín a biodiverzity Slovenskej akadémie vied, v. v. i.
Právna forma	verejná výskumná inštitúcia
Sídlo	Dúbravská cesta 9, 845 23 Bratislava
IČO	00679089
Zdôvodnenie potreby partnera NP ³	Partner bude zabezpečovať implementáciu aktivít „Eliminácia rizík prieniku invázných nepôvodných druhov vybranými cestami šírenia“, „Identifikácia potenciálnych lokalít šírenia invázných nepôvodných druhov vybraných živočíchov na základe predikčnej analýzy“ a „Špeciálne informačné kampane zamerané na vybrané cieľové skupiny“, ktoré žiadateľ nedokáže zabezpečiť nakoľko nedisponuje odbornými kapacitami v tejto oblasti.
Kritériá pre výber partnera ⁴	Odborné kapacity a skúsenosti v oblasti analýzy prienikových ciest invázných nepôvodných druhov, návrhov opatrení týkajúcich sa prienikových ciest invázných nepôvodných druhov v rámci špecifických cieľových skupín a modelovania potenciálneho šírenia invázných nepôvodných druhov. Partner disponuje jedinečnými zručnosťami, know-how a skúsenosťami v oblasti analýzy biodiverzity a detekcie druhov pomocou analýzy environmentálnej DNA.
Má partner jedinečné postavenie na implementáciu týchto aktivít? Ak áno, na akom základe?	Centrum biológie rastlín a biodiverzity SAV, v. v. i. je verejná výskumná inštitúcia, pokrýva široké spektrum disciplín ako evolučnú systematiku, fylogeografiu, fytoecenológiu, populačnú genetiku, ekológiu, chorológiu, fyziológiu a genetiku pri štúdiu viacerých zložiek biodiverzity. Objektom

¹ Formulár zámeru NP predstavuje minimálny obsahový štandard, ktorý je poskytovateľ oprávnený dopĺňať a rozširovať na základe svojich potrieb.

² Uviesť aj názov sekcie ak je to relevantné. Žiadateľom je osoba, ktorá žiada o poskytnutie príspevku do nadobudnutia účinnosti zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku alebo právoplatnosti rozhodnutia podľa § 13 ods. 2 zákona č. 121/2022 Z. z. o príspevkoch z fondov Európskej únie a o zmene a doplnení niektorých zákonov, alebo osoba, ktorá predkladá projektový zámer.

³ Pod partnerom sa rozumie partner ako je definovaný v § 3, písm. t) zákona č. 121/2022 Z. z. o príspevkoch z fondov Európskej únie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

⁴ Uvedte, na základe akých kritérií bol partner vybraný, alebo ak boli kritériá zverejnené, uvedte odkaz na internetovú stránku, kde sú dostupné. Ako kritérium pre výber partnera môže byť tiež uvedená predchádzajúca spolupráca žiadateľa s partnerom, ktorá bude náležite opísaná a odôvodnená, avšak nejde o spoluprácu, ktorá by v prípade verejných prostriedkov spadala pod pôsobnosť zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

	<p>výskumu sú prirodzene rastúce cievnaté rastliny, kryptogamy vrátane siníc a húb, a ich spoločenstvá, ako aj invázne, nepôvodné a kultúrne rastliny a vybrané skupiny živočíchov. (Organizačný poriadok CBRB SAV 2. 12. Vedecko- výskumná činnosť).</p> <p>Partner je autorom analýzy prienikových ciest introdukcie a neúmyselného šírenia invázných nepôvodných druhov a návrhu akčného plánu na riešenie problematiky prienikových ciest neúmyselnej introdukcie a neúmyselného šírenia invázných nepôvodných druhov, ktoré boli vypracovaná v spolupráci so žiadateľom. Partner je tiež autorom identifikácie potenciálnych lokalít šírenia invázných nepôvodných druhov rastlín na základe predikčnej analýzy a návrhu akčného manažmentového plánu pre invázny nepôvodný druh boľševník obrovský.</p> <p>Na základe uvedeného partner disponuje potrebnými odbornými kapacitami a skúsenosťami potrebnými na zabezpečenie vybraných aktivít projektu.</p>
Obchodné meno/názov	Univerzita Komenského v Bratislave
Právna forma	verejnoprávna inštitúcia
Sídlo	Šafárikovo námestie 6, 814 99 Bratislava
IČO	00397865
Zdôvodnenie potreby partnera NP⁵	Partner, v zastúpení Prírodovedeckou fakultou Univerzity Komenského v Bratislave, bude zabezpečovať implementáciu hlavnej aktivity projektu „Mapovanie a monitoring invázných nepôvodných druhov“ v časti týkajúcej sa návrhu monitorovacej siete pre invázne nepôvodné druhy a metodiky monitoringu a mapovania invázných nepôvodných druhov, vrátane metódik monitoringu pomocou analýzy environmentálnej DNA. Partner bude tiež zabezpečovať implementáciu aktivity „Zostavenie a vydanie príručky dobrej praxe pre odstraňovanie invázných nepôvodných druhov živočíchov“. Uvedené aktivity žiadateľ nedokáže zabezpečiť, nakoľko nedisponuje odbornými kapacitami ani kompetenciami v tejto oblasti.
Kritériá pre výber partnera⁶	Odborné kapacity a skúsenosti v oblasti monitoringu vrátane analýzy environmentálnej DNA v rámci skupín organizmov, ktorých sa monitoring má týkať, odborné kapacity pre zber, spracovanie a vyhodnotenie informácií týkajúcich sa najnovších metód odstraňovania invázných nepôvodných druhov živočíchov.
Má partner jedinečné postavenie na implementáciu týchto aktivít? Ak áno, na akom základe?	Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave je verejnoprávnu inštitúciou uskutočňujúcou vedeckú a vzdelávaciu činnosť. Stovky vedcov z rôznych oblastí prírodných vied dosahujú vďaka modernému vybaveniu a medzinárodnej spolupráci výsledky, ktoré sú publikované v najlepších vedeckých časopisoch na svete. Partner sa v rámci svojej činnosti venuje aj problematike invázných nepôvodných druhov rastlín a živočíchov. Je autorom mnohých vedeckých prác v tejto oblasti. Žiadateľ napríklad s partnerom

⁵ Pod partnerom sa rozumie partner ako je definovaný v § 3, písm. t) zákona č. 121/2022 Z. z. o príspevkoch z fondov Európskej únie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

⁶ Uvedte, na základe akých kritérií bol partner vybraný, alebo ak boli kritériá zverejnené, uvedte odkaz na internetovú stránku, kde sú dostupné. Ako kritérium pre výber partnera môže byť tiež uvedená predchádzajúca spolupráca žiadateľa s partnerom, ktorá bude náležite opísaná a odôvodnená, avšak nejde o spoluprácu, ktorá by v prípade verejných prostriedkov spadala pod pôsobnosť zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

	<p>v súčasnosti spolupracuje na problematike prevencie a manažmentu invázie sršňa ázijského. Partner je autorom plánu prevencie a manažmentu invázie sršňa ázijského na území Slovenskej republiky, ktorý implementuje žiadateľ a ktorého súčasťou je aj monitoring druhu.</p> <p>Na základe uvedeného partner disponuje potrebnými odbornými kapacitami a skúsenosťami potrebnými na zabezpečenie vybraných aktivít projektu.</p>
Obchodné meno/názov	Výskumný ústav vodného hospodárstva
Právna forma	štátna príspevková organizácia
Sídlo	Nábr. arm. gen. L. Svobodu č. 5, 812 49 Bratislava
IČO	00 156 850
Zdôvodnenie potreby partnera NP⁷	Partner bude zabezpečovať implementáciu hlavnej aktivity projektu „Mapovanie a monitoring invázijských nepôvodných druhov“ v časti týkajúcej sa praktického monitoringu vodných a na vodu viazaných organizmov ktorú žiadateľ z väčšej časti nedokáže zabezpečiť, nakoľko nedisponuje odbornými kapacitami ani kompetenciami v tejto oblasti.
Kritériá pre výber partnera⁸	Odborné kapacity a skúsenosti v oblasti monitoringu, schopnosť pracovať s technológiou analýzy environmentálnej DNA. S partnerom má žiadateľ skúsenosti v rámci spolupráce na plnení úlohy „Invázne druhy rastlín a živočíchov v útvaroch povrchových vôd Slovenska,“ s cieľom vykonať analýzu rozšírenia invázijských a nepôvodných druhov rastlín a živočíchov a ich účinkov na ekologický stav útvarov povrchovej vody pre potreby vypracovania aktualizácie Vodného plánu Slovenska.
Má partner jedinečné postavenie na implementáciu týchto aktivít? Ak áno, na akom základe?	<p>Výskumný ústav vodného hospodárstva je príspevkovou organizáciou zriadenou Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky, ktorá plní funkciu ústrednej vedecko-výskumnej inštitúcie pre odvetvie vodného hospodárstva s celoslovenskou pôsobnosťou, a to v rámci plnenia úloh štátu a úloh vo verejnom záujme. V zmysle Štatútu Výskumného ústavu vodného hospodárstva, ktorý, okrem iného, vymedzuje pôsobnosť a úlohy ústavu a ustanovuje zásady činnosti, ústav vykonáva vedecko-výskumné, vývojové, metodické a expertízne činnosti, monitorovanie a odborné poradenstvo aj v oblasti komplexných analýz vodných spoločenstiev, zloženia a znečistenia rôznych typov vody a súvisiacich matric a mikrobiológie vody (čl. 3 ods. 1 písm. t) Štatútu Výskumného ústavu vodného hospodárstva).</p> <p>Partner má preto jedinečné postavenie na implementáciu vybraných aktivít NP.</p> <p>Partner disponuje potrebnými odbornými kapacitami a skúsenosťami pre oblasť mapovania a monitoringu akvatických druhov, vrátane využitia analýz environmentálnej DNA.</p>

⁷ Pod partnerom sa rozumie partner ako je definovaný v § 3, písm. t) zákona č. 121/2022 Z. z. o príspevkoch z fondov Európskej únie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

⁸ Uvedte, na základe akých kritérií bol partner vybraný, alebo ak boli kritériá zverejnené, uvedte odkaz na internetovú stránku, kde sú dostupné. Ako kritérium pre výber partnera môže byť tiež uvedená predchádzajúca spolupráca žiadateľa s partnerom, ktorá bude náležite opísaná a odôvodnená, avšak nejde o spoluprácu, ktorá by v prípade verejných prostriedkov spadala pod pôsobnosť zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

V prípade viacerých partnerov, doplňte údaje za každého partnera.

Sumárne informácie o NP

Celkové oprávnené výdavky NP (v EUR)	10 766 253 €
Miesto realizácie projektu (na úrovni kraja, resp. celé územie Slovenskej republiky)	Slovenská republika
Identifikácia hlavných cieľových skupín (ak relevantné)	<p>organizácie ochrany prírody organizácie pôsobiace v oblasti rybárstva a rybného hospodárstva organizácie pôsobiace v oblasti včelárstva organizácie pôsobiace v oblasti lodnej dopravy organizácie pôsobiace v oblasti predaja – záhradníctva, akvaristika, teraristika záujmové a profesijné organizácie združujúce vybrané cieľové skupiny – záhradkári, rybári, akvaristi, teraristi správcovia pozemných a železničných komunikácií vybrané priemyselné podniky vlastníci/správcovia/užívatelia pozemkov (vrátane miest a obcí) laická verejnosť, novinári, redaktori</p> <p>Podľa § 3 písm. x) zákona č. 121/2022 Z. z. je cieľovou skupinou skupina osôb, v ktorej prospech sa realizuje projekt. V prípade uplatnenia pravidiel štátnej pomoci, môže ísť zároveň o nepriamych príjemcov pomoci, ak opatrenia za konkrétny subjekt (podnik) vykoná žiadateľ/partner a tieto opatrenia budú zároveň predstavovať štátnu/minimálnu pomoc.</p>
Projekt so špecifickým určením pre marginalizované rómske komunity⁹	nie

Začlenenie národného projektu v štruktúre Programu Slovensko¹⁰

Cieľ politiky súdržnosti¹¹	2 Ekologickejšia, nízkouhlíková s prechodom na hospodárstvo s nulovým čistým obsahom uhlíka a odolná Európa vďaka presadzovaniu čistej a spravodlivej energetickej transformácie, zelených a modrých investícií, obehového hospodárstva, zmierňovania zmeny klímy
--	---

⁹ Zo zoznamu sa vyberie:

- "áno" v prípade, ak sa projekt plánuje realizovať výhradne v lokalitách Atlasu rómskych komunit a bude financovaný z alokácie so špecifickým určením pre marginalizované rómske komunity,
- "nie" v prípade, ak sa projekt neplánuje realizovať v lokalitách Atlasu rómskych komunit a nebude financovaný z alokácie so špecifickým určením pre marginalizované rómske komunity,
- "častočne" v prípade, ak sa celý projekt, resp. aj časť projektu plánuje realizovať v lokalitách Atlasu rómskych komunit a nebude financovaný z alokácie so špecifickým určením pre marginalizované rómske komunity,
- "nepriamo" v prípade, ak sa:
  - o projekt plánuje realizovať bez potreby sledovať prepojenie na lokality Atlasu rómskych komunit, čiastočne bude financovaný z alokácie so špecifickým určením pre marginalizované rómske komunity a realizácia projektu predpokladá vplyv aj na marginalizované rómske komunity – tento vplyv sa bližšie uvádza v rámci rámcového popisu projektu,
  - o projekt plánuje realizovať bez potreby sledovať prepojenie na lokality Atlasu rómskych komunit, nebude financovaný z alokácie so špecifickým určením pre marginalizované rómske komunity, ale realizácia projektu môže mať vplyv aj na marginalizované rómske komunity.

¹⁰ V prípade zámeru NP, ktorý sa plánuje financovať z viacerých cieľov politiky súdržnosti / priorít / špecifických cieľov / opatrení sa vyberú zo zoznamu viaceré položky.

Zákon č. 121/2022 Z. z. o príspevkoch z fondov Európskej únie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, Rámec implementácie fondov a metodický dokument č. 2 riadiaceho orgánu pre Program Slovensko neobmedzujú, resp. nevylučujú možnosť spojiť dva schválené zámery národných projektov do jednej výzvy, resp. na jeden schválený zámer národného projektu vyhlásiť dve výzvy na predloženie národných projektov. V takýchto prípadoch bude riadiaci orgán posudzovať výzvu tak, aby boli splnené všetky parametre schváleného/schválených zámeru/zámerov národného projektu berúc na zreteľ povolené odchýlky.

¹¹ V prípade Fondu na spravodlivú transformáciu sa vyberie "-".

	Vyberte položku.
	Vyberte položku.
Priorita	2P2 Životné prostredie
	Vyberte položku.
	Vyberte položku.
Špecifický cieľ	RSO2.7 Posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, a to aj v mestských oblastiach, a zníženia všetkých foriem znečistenia
	Vyberte položku.
	Vyberte položku.
Opatrenie (ak relevantné)	2.7.3 Podpora biologickej a krajinej diverzity a kvality ekosystémových služieb prostredníctvom udržovania a budovania zelenej a modrej infraštruktúry a prevencie a manažmentu invázných nepôvodných druhov
	Vyberte položku.
	Vyberte položku.
Súvisiace typy akcií¹²	<ul style="list-style-type: none"> • Zachovanie a obnova biodiverzity a ekosystémov najmä mimo CHÚ • Opatrenia súvisiace s inváznymi nepôvodnými druhmi

Zákonné požiadavky

§ 23 ods. 3 zákona č. 121/2022 Z. z. o príspevkoch z fondov Európskej únie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

1. Dôvod určenia prijímateľa NP¹³

Jednoznačne a stručne zdôvodnite výber prijímateľa NP ako jedinečnej osoby oprávnenej na realizáciu NP (napr. odkazom na Program Slovensko, v ktorom je priamo uvedený prijímateľ; s odkazom na platné predpisy, podľa ktorých má prijímateľ osobitné, jedinečné / unikátne kompetencie na implementáciu aktivít NP priamo zo zákona; odkazom na národnú stratégiu, ktorá odôvodňuje jedinečnosť prijímateľa NP a pod.). Potrebne vychádzať z prvej strany, kde je uvedená potreba partnera projektu.

Prijímateľ národného projektu je Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“), ktoré je ústredným orgánom štátnej správy v oblasti prevencie a manažmentu introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov. Podľa § 8 písm. a) a c) zákona č. 150/2019 Z. z. o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 150/2019 Z. z.“) ministerstvo riadi a kontroluje výkon štátnej správy a určuje zásadné smery, ciele a priority v oblasti prevencie a manažmentu introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov a zabezpečuje koordináciu a spoluprácu pri plnení úloh v tejto oblasti na národnej úrovni, na úrovni EÚ i na medzinárodnej úrovni (mimo EÚ). Ministerstvo ďalej plní úlohy Slovenskej republiky, ktoré jej, ako členskému štátu Európskej únie, vyplývajú z nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1143/2014 o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov. Jednou z povinností vyplývajúcou z tohto nariadenia je aj vypracovanie akčných plánov zameraných na prienikové cesty invázných druhov a ich následná implementácia. Ministerstvo tiež plní ďalšie úlohy s ktorými súvisia ciele národného projektu, najmä zabezpečuje vypracovanie akčných plánov a obstaráva vypracovanie analýzy prienikových ciest invázných nepôvodných druhov, určuje invázne nepôvodné

¹² V súlade s informačným monitorovacím systémom.

¹³ V prípade, ak ide o prijímateľa, ktorý nie je určený v Programe Slovensko, alebo ktorého kompetencie nevyplývajú z osobitných predpisov podľa zákona č. 121/2022 Z. z. o príspevkoch z fondov Európskej únie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, príslušná komisia pri Monitorovacom výbore pre Program Slovensko schválením zámeru NP schvaľuje aj prijímateľa NP. V opačnom prípade sa prijímateľ NP neposudzuje.

druhy uvedené v národnom zozname, ktoré si vyžadujú väčšiu regionálnu spoluprácu, a zasiela Európskej komisii žiadosti o spoluprácu a koordináciu vo vzťahu k týmto druhom a tiež rozhoduje o uložení, zmene a o zrušení núdzových opatrení v súvislosti s inváznymi nepôvodnými druhmi (§ 8, písm. h), j), k) zák. č. 150/2019 Z. z.).

Ministerstvo je v zmysle vyššie uvedeného kľúčový orgán štátnej správy v oblasti kontroly a prevencie šírenia invázných druhov, ktorý riadi a kontroluje výkon štátnej správy v tejto oblasti, obstaráva akčné plány a definuje národné zoznamy invázných druhov. Uvedené postavenie ministerstvo určuje ako jedinečný subjekt s príslušnými kompetenciami na implementáciu národného projektu v oblasti systematického riešenia problematiky invázných nepôvodných druhov v Slovenskej republike.

Zámer národného projektu je v súlade s [Akčným plánom na riešenie problematiky prienikových ciest neúmyselnej introdukcie a neúmyselného šírenia invázných nepôvodných druhov na územie Slovenskej republiky a na územie EÚ cez územie Slovenskej republiky](#) (ďalej aj „Akčný plán prienikových ciest“), ktorý vypracovalo ministerstvo v roku 2021 a schválila vláda Slovenskej republiky dňa 22. júna 2022 uznesením č. 414/2022. Akčný plán úzko nadväzuje na existujúce strategické dokumenty, predovšetkým v oblasti ochrany životného prostredia, ktoré v rôznom rozsahu riešia problematiku invázných druhov, napr. Prioritný akčný rámec pre financovanie ochrany sústavy Natura 2000, návrh Konceptie ochrany prírody a krajiny do roku 2030. Národný projekt sa zameriava najmä na druhy, ktoré majú na území Slovenskej republiky zatiaľ lokalizované rozšírenie a na druhy, ktoré sa môžu na Slovensku objaviť v najbližších rokoch. Realizácia projektu prispeje k zamedzeniu šírenia invázných nepôvodných druhov do ďalších členských štátov EÚ, cez územie Slovenska. Zároveň napĺňa ciele doposiaľ vypracovaných akčných manažmentových plánov, konkrétne pre 1 rastlinný druh (boľševník obrovský) a stanovuje si za cieľ vypracovanie ďalších piatich akčných manažmentových plánov pre vybrané druhy invázných nepôvodných rastlín a živočíchov s lokalizovaným rozšírením na Slovensku v zmysle aktuálne dostupných dát a poznatkov.

2. Odôvodnenie využitia NP

Vysvetlite, prečo je nevyhnutné realizovať NP, prípadne ako budú využité výstupy projektu.

Invázne nepôvodné druhy predstavujú jednu z hlavných hrozieb pre biodiverzitu a súvisiace ekosystémové služby. V oblasti manažmentu invázných nepôvodných druhov je prevencia z environmentálneho hľadiska vo všeobecnosti žiaducejšia a nákladovo efektívnejšia než následná reakcia, a preto by sa mala uprednostňovať. Prevenciu neúmyselného zavlečenia invázných nepôvodných druhov na územie Slovenskej republiky (a cez územie SR do ďalších členských štátov EÚ) možno zabezpečiť najmä dôslednou kontrolou prienikových ciest invázných nepôvodných druhov, ktorú je potrebné zabezpečiť na celoslovenskej úrovni. Introdukcia sršňa ázijského (*Vespa velutina nigrithorax*) do krajín EÚ je výstižným príkladom, ktorý poukazuje na potrebu rýchleho a metodicky jednotného zásahu s cieľom zabrániť nezvratným environmentálnym a ekonomickým škodám. Aktuálne, príp. iné nepredvídateľné hrozby súvisiace s rozšírením niektorých invázných druhov na územie Slovenskej republiky však nie je možné v súčasnosti adekvátne minimalizovať najmä z dôvodu nedostatočných kapacít, nedostatku dát, nedostatočnej kontrole prienikových ciest a chýbajúcich komplexných metodík (mapovanie, monitoring, odstraňovanie nepôvodných invázných druhov).

Komplexný manažment invázných nepôvodných druhov je efektívny len ak sa vykonáva systematicky a je podložený relevantnými aktuálnymi dátami a zahŕňa celý súbor aktivít a určenia zodpovednosti jednotlivých subjektov za ich realizáciu počnúc informovanosťou verejnosti a vybraných cieľových skupín, získavaním informácií o miestach výskytu invázných nepôvodných druhov, veľkosti ich populácií, spôsobe ich šírenia i prienikových cestách, identifikáciou a realizáciou preventívnych opatrení až po realizáciu odstraňovania invázných nepôvodných druhov a vyhodnocovanie jej efektívnosti. Systematický, metodicky jednotný prístup, si vyžaduje, aby manažment bol koordinovaný a realizovaný na celoslovenskej úrovni, čo umožní najefektívnejšie využitie zdrojov, odborných kapacít,

zber, zdieľanie a ďalšie využitie získaných informácií, jednotnú aplikáciu postupov a opatrení, vrátane ich prípadných korekcií.

Realizácia projektu s postavením ministerstva ako kľúčového subjektu na národnej úrovni umožní zaviesť systematický prístup k manažmentu invázných nepôvodných druhov na území Slovenskej republiky. Projekt sa prioritne zameriava na invázne nepôvodné druhy s obmedzeným výskytom a lokalizovaným rozšírením na Slovensku ako aj s novo prienikajúcimi druhmi na naše územie, pri ktorých sa predpokladá významné zníženie ich populácií na Slovensku. Tento projekt teda primárne nerieši problematiku široko rozšírených invázných druhov na celom území Slovenska, ktoré sa už stali súčasťou domácej flóry alebo fauny. V tomto kontexte sa pod „inváznymi nepôvodnými druhmi“ v rámci projektu rozumie „invázne nepôvodné druhy s lokalizovaným rozšírením vrátane novoprienikajúcich druhov“. Osobitný zreteľ je v rámci projektu venovaný predikcii a následnému manažmentu prienikových ciest invázných nepôvodných druhov na báze zberu dát a vypracovania metodík, ktoré zadefinujú jednotný prístup v rámci opatrení a ich implementácie v praxi. Zavedené postupy budú následne aplikované aj po skončení projektu a podľa potreby aktualizované na základe najnovších poznatkov z vedy i praxe.

3. Zdôvodnenie vylúčenia „súťažného postupu“ výberu projektu prostredníctvom výzvy

Zdôvodnite, prečo je vhodnejšie realizovať NP ako využitie „súťažného postupu prostredníctvom výzvy (napr. porovnanie oboch spôsobov realizácie projektu, efektívnejšie a hospodárnejšie využitie finančných prostriedkov, efektívnosť služby poskytovanej cieľovej skupine, zabezpečenie štandardov kvality a pod.).

Opodstatnenosť realizácie projektu formou národného projektu vyplýva z nevyhnutnosti zavedenia komplexného riešenia problematiky invázných nepôvodných druhov v Slovenskej republike, ktoré je možné efektívne a systematicky zabezpečiť len na národnej úrovni. Národný rozmer projektu vychádza z aktuálnych kompetencií ministerstva zo zákona č. 150/2019 Z. z., v zmysle ktorého ministerstvo okrem iného určuje ciele a priority v oblasti prevencie a manažmentu introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov a zabezpečuje koordináciu a spoluprácu pri plnení úloh v tejto oblasti na národnej úrovni. Národný rozmer projektu zároveň komplexne prispieva k plneniu úlohy Slovenskej republiky, v súlade s nariadením EP a Rady (EÚ) č. 1143/2014 o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov vrátane vypracovania akčných plánov zameraných na prienikové cesty invázných druhov a ich následnú implementáciu. Projekt strategicky zapája kľúčových partnerov a aktérov do riešenia problematiky invázných nepôvodných druhov v Slovenskej republike s celonárodným dopadom.

Cieľom projektu je nastaviť jednotný prístup v oblasti manažmentu invázných nepôvodných druhov rastlín a živočíchov vrátane ich prienikových ciest na národnej úrovni. Tento prístup bude následne ministerstvo ako vecne príslušný ústredný orgán štátnej správy na národnej úrovni systematicky implementovať a centrálné metodicky koordinovať. Spôsob realizácie projektu formou národného projektu a nie formou dopytovo-orientovaného projektu zabezpečí nevyhnutnú jednotnú koordináciu postupov metodicky zastrešenú štátnym orgánom, požiadavky na kvalitu zbieraných dát, adresnejšie zapojenie cieľových skupín do realizačných a preventívnych opatrení ako aj udržateľné nastavenie a využitie vypracovaných postupov a metodík v budúcnosti. Národný projekt tak zabezpečí efektívnu a udržateľnú prevenciu a manažment introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov, najmä tých ktoré doposiaľ na Slovensku majú len lokalizované rozšírenie, príp. len prenikajú na naše územie.

4. Uplatnenie princípu partnerstva pri príprave zámeru národného projektu

V prípade uplatnenia princípu partnerstva pri príprave zámeru NP¹⁴ podľa článku 8 NSU, uveďte v tejto časti informáciu o partneroch, ktorí sa na jeho príprave podieľali.

Za partnerov zapojených do prípravy zámeru národného projektu sa považujú:

- regionálne, miestne, mestské a ostatné orgány verejnej správy;
- hospodárskych a sociálnych partnerov;
- subjekty, ktoré zastupujú občiansku spoločnosť;
- výskumné organizácie a univerzity.

Ak nezapojíte do prípravy zámeru NP niektorého z partnerov podľa článku 8 nariadenia o spoločných ustanoveniach¹⁵, zdôvodnite ich nezapojenie. V prípade, ak ste princíp partnerstva pri príprave zámeru NP uplatnili, uveďte informáciu zapojení v tejto časti.

Na príprave zámeru národného projektu sa podieľali výskumné organizácie a univerzita, ktoré budú tiež partnermi projektu (v zmysle § 3 písm. t) zákona č. 121/2022 Z. z. Výskumný ústav vodného hospodárstva v rámci prípravy zámeru spolupracoval predovšetkým na spracovaní hlavnej aktivity projektu zameranej na mapovanie a monitoring invázných nepôvodných druhov. Centrum biológie rastlín a biodiverzity SAV spolupracovalo najmä pri aktivitách zameraných na špecializovaný monitoring vybraných prienikových ciest, predikčnú analýzu šírenia invázných druhov živočíchov ako aj vzdelávacie aktivity zamerané na vybrané cieľové skupiny. Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského Bratislava spolupracovala najmä pri aktivitách zameraných na mapovanie a monitoring invázných nepôvodných druhov.

Pri príprave projektu boli využité predovšetkým podklady, resp. dáta z informačného systému KIMS, ktorý spravuje Štátna ochrana prírody SR. Zapojenie iných typov partnerov je pri príprave projektu irelevantné. Ďalší odborníci z rezortných organizácií a orgánov štátnej správy v oblasti ochrany prírody a krajiny MŽP SR, ako aj subjekty, ktoré zastupujú občiansku spoločnosť, príp. regionálne, miestne, mestské a ostatné orgány verejnej správy, nebudú do spolupráce zapojení formou projektového partnerstva, ale spolupráca bude realizovaná v rámci vybraných aktivít projektu.

Popis národného projektu

5. Východiskový stav

- a. Uveďte východiskové dokumenty na regionálnej, národnej a európskej úrovni, ktoré priamo súvisia s realizáciou NP:
- nariadenie EP a Rady (EÚ) č. 1143/2014 o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov,
  - vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2016/1141, ktorým sa prijíma zoznam invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Únie podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1143/2014,
  - vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2017/1263, ktorým sa aktualizuje zoznam invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Únie prijatý vykonávacím nariadením (EÚ) 2016/1141 podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1143/2014,

¹⁴ Zapojenie, resp. nezapojenie partnera ako je definovaný v § 3, písm. t) zákona č. 121/2022

Z. z. o príspevkoch z fondov Európskej únie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov do implementácie projektu nie je predmetom vyplňania tejto časti zámeru NP.

¹⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1060 z 24. júna 2021, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia (ďalej len „NSU“).

- vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2019/1262, ktorým sa mení vykonávacie nariadenie (EÚ) 2016/1141 s cieľom aktualizovať zoznam invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Únie
- vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2022/1203, ktorým sa mení vykonávacie nariadenie (EÚ) 2016/1141 s cieľom aktualizovať zoznam invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Únie
- zákon č. 150/2019 Z. z. o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 449/2019 Z. z. ktorým sa vydáva zoznam invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky,
- nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 396/2023 Z. z., ktorým sa ktorým sa mení nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 449/2019 Z. z., ktorým sa vydáva zoznam invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky,
- vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 450/2019 Z. z., ktorou sa ustanovujú podmienky a spôsoby odstraňovania invázných nepôvodných druhov,
- vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 485/2023 Z. z., ktorou sa mení vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 450/2019 Z. z., ktorou sa ustanovujú podmienky a spôsoby odstraňovania invázných nepôvodných druhov,
- Identifikácia a podrobná analýza prienikových ciest introdukcie a neúmyselného šírenia invázných nepôvodných druhov na územie Slovenskej republiky a na územie EÚ cez územie Slovenskej republiky (2021),
- Akčný plán na riešenie problematiky prienikových ciest neúmyselnej introdukcie a neúmyselného šírenia invázných nepôvodných druhov na územie Slovenskej republiky a na územie EÚ cez územie Slovenskej republiky (2022),
- Dohovor o biologickej diverzite,
- Stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030,
- Aktualizovaná národná stratégia ochrany biodiverzity do roku 2030 (návrh),
- Akčný plán pre implementáciu opatrení vyplývajúcich z Aktualizovanej národnej stratégie ochrany biodiverzity do roku 2030 (návrh).

b. Uveďte predchádzajúce výstupy z dostupných analýz, na ktoré nadväzuje navrhovaný zámer NP (štatistiky, analýzy, štúdie,...):

V súčasnosti máme k dispozícii nasledujúce výstupy v oblasti riešenia problematiky invázných nepôvodných druhov na Slovensku, na ktoré navrhovaný zámer NP nadväzuje:

- dáta z informačného systému KIMS, ktorý spravuje Štátna ochrana prírody SR,
- identifikácia a podrobná analýza prienikových ciest introdukcie a neúmyselného šírenia invázných nepôvodných druhov na územie Slovenskej republiky a na územie EÚ cez územie Slovenskej republiky, ktorá tvorila podklad pre vypracovanie Akčného plánu prienikových ciest,
- výstupy projektu „Vypracovanie akčného plánu pre invázne druhy rastlín a implementácia opatrení akčného plánu na riešenie problematiky prienikových ciest“ (kód projektu v ITMS 2014+: 310011CQC3) financovaného z Operačného programu Kvalita životného prostredia (ďalej aj „OP KŽP“): predikčná analýza pre rastliny, príručka dobrej praxe pre odstraňovanie invázných nepôvodných druhov rastlín, akčný manažmentový plán pre invázy nepôvodný druh boľševník obrovský.

- c. Popíšte problémové a prioritné oblasti, ktoré rieši zámer NP. (Zoznam známych problémov, ktoré vyplývajú zo súčasného stavu a je potrebné ich riešiť):

Šírenie invázných nepôvodných druhov patrí k najväčším problémom v súčasnej ochrane biodiverzity. Invázne druhy nielen potláčajú druhovú rozmanitosť, ale menia fungovanie ekosystémov, znižujú ich kapacitu poskytovať ekosystémové služby a nepriamo aj priamo ohrozujú aj mnohé ľudské aktivity, pričom je známy najmä ich negatívny vplyv na zdravie a hospodárstvo. Riziká, ktoré takéto druhy predstavujú, sa ďalej zvyšujú v dôsledku rastúceho svetového obchodu, dopravy, cestovného ruchu a tiež zmeny klímy. Invázne nepôvodné druhy predstavujú cezhraničný problém, ktorý sa na úrovni EÚ rieši od roku 2015 (1. januára 2015 nadobudlo účinnosť nariadenie EP a Rady (EÚ) č. 1143/2014 o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov).

Na zabránenie šírenia invázných nepôvodných druhov je kľúčová prevencia. Vo všeobecnosti je prevencia z environmentálneho hľadiska žiaducejšia a nákladovo efektívnejšia než následná reakcia a mala by sa uprednostniť. Toto sa týka najmä invázných nepôvodných druhov, ktoré sa na území Slovenskej republiky zatiaľ nevyskytujú, resp. zatiaľ sa im nepodarilo vytvoriť stabilné populácie. Za účelom kontroly šírenia takýchto druhov je kľúčová najmä identifikácia prienikových ciest ich šírenia, ich kontrola a, v prípade potreby, zabezpečenie rýchlej reakcie spočívajúcej v čo najskoršej eradikácii populácie, kým je počet jedincov ešte obmedzený.

Slovenská republika ako členský štát Európskej únie zaviedla, v súlade s nariadením EP a Rady (EÚ) č. 1143/2014, súbor opatrení, ktorým sa má zabrániť prieniku invázných nepôvodných druhov z krajín mimo Európskej únie na naše územie a zároveň zamedziť ďalšiemu šíreniu invázných druhov, ktoré sú už na našom území prítomné. Tieto opatrenia sa sústreďujú najmä na úradné kontroly živočíchov a rastlín s cieľom zabrániť úmyselnej introdukcii invázných nepôvodných druhov a tiež kontroly držby a predaja takýchto druhov s cieľom zabrániť ich možnému úniku a následnému nežiaducemu vytváraniu populácií. Dáta o výskyte invázných nepôvodných druhov, ktoré sa v súčasnosti získavajú sú v nedostatočnom rozsahu a neposkytujú informácie o šírení invázných nepôvodných druhov a ich populačnej dynamike. Bez týchto informácií nie je možné v súčasnosti efektívne a udržateľne eliminovať riziká z prieniku invázných nepôvodných druhov na územie Slovenska. Realizácia projektu prispeje tiež k zamedzeniu šírenia invázných nepôvodných druhov do ďalších členských krajín EÚ.

Významným problémom je aj stav súčasného poznania invázných nepôvodných druhov v rámci biodiverzity Slovenska. Kapacity a zdroje zamerané na tieto aktivity sú limitované, nedostatočná poznatková báza následne podporuje šírenie invázných nepôvodných druhov na našom území, zároveň ich skutočný vplyv na pôvodnú biodiverzitu, ktorá zabezpečuje stabilitu a funkčnosť ekosystémov, nie je možné spoľahlivo odhadnúť. Z tohto pohľadu je nutné významnejšie aplikovať moderné, rýchle a efektívne postupy, ktoré urýchlia zber údajov, umožnia presnejšie definovať skutočný stav a aplikovať následne efektívne manažmentové opatrenia.

Dáta o výskyte invázných nepôvodných druhov evidované v systéme KIMS, ktoré sa v súčasnosti získavajú sú v nedostatočnom rozsahu a neposkytujú informácie o šírení invázných nepôvodných druhov a ich populačnej dynamike. Chýba zaznamenávanie informácií o vykonaných manažmentových opatreniach v oblasti invázných nepôvodných druhov, vrátane sledovania a vyhodnocovania ich účinnosti.

Manažment invázných nepôvodných druhov je efektívny len ak sa vykonáva systematicky. Za týmto účelom sa projekt zameriava na kľúčové oblasti manažmentu invázných nepôvodných druhov, predovšetkým na:

- a) zabezpečenie systematickej realizácie eradikačných a preventívnych opatrení prostredníctvom vytvorenia odborných personálnych kapacít prepojených na vedeckovýskumné inštitúcie, vytvorenie systému postupov pre detekciu novo prenikajúcich invázných nepôvodných druhov v rámci kontroly ich prienikových ciest vrátane ich následnej eradikácie,

zlepšenie povedomia verejnosti a vybraných cieľových skupín o problematike invázných nepôvodných druhov,

b) zabezpečenie systematického mapovania a monitoringu invázných nepôvodných druhov, vrátane využitia nových efektívnych spôsobov monitoringu prostredníctvom analýzy environmentálnej DNA, návrhu optimálnej monitorovacej siete pre monitoring invázných nepôvodných druhov a metód ich monitoringu a tiež monitoringu opatrení vykonaných v rámci manažmentu invázných nepôvodných druhov a ich účinnosti,

c) zabezpečenie podmienok pre systematický manažment invázných nepôvodných druhov prostredníctvom vypracovania a následnej aplikácie akčných manažmentových plánov pre vybrané invázne nepôvodné druhy s lokalizovaným rozšírením na našom území.

Projektom sa tiež zabezpečí realizácia vybraných cieľov Akčného plánu prienikových ciest:

a) strategických cieľov

1 Zvýšenie povedomia laickej a odbornej verejnosti o invázných druhoch,

2 Vytvorenie dostatočných kapacít na kontrolu, monitoring, eradikáciu invázných druhov a na manažment uvedených procesov,

3 Zvýšenie úrovne poznatkov o monitoringu a eradikácii invázných druhov,

4 Zavedenie systému, ktorý bude poskytovať aktuálny prehľad o stave výskytu a početnosti invázných druhov na Slovensku,

5 Potlačenie výskytu invázných druhov s lokalizovaným rozšírením a eradikácia novo prenikajúcich druhov,

b) špecifických cieľov

8.3 Eliminácia rizík z prieniku invázných druhov v okolí infraštruktúrnych objektov cez preventívny monitoring invázných druhov,

9.3 Redukcia možností prieniku invázných druhov prostredníctvom aktivít rybárov, Redukcia možností prieniku invázných druhov prostredníctvom lodnej dopravy, Zníženie rizík spojených s prienkami invázných druhov vodnými cestami prostredníctvom špecializovaného preventívneho monitoringu,

10.3 Redukcia možností prieniku invázných druhov v dôsledku pohybu tovarov prostredníctvom posilnenia kontrolnej činnosti, Zníženie rizík spojených s prienkami invázných druhov v dôsledku pohybu tovarov a služieb prostredníctvom špecializovaného preventívneho monitoringu.

d. Uvedte, na ktoré z ukončených a prebiehajúcich národných projektov¹⁶ zámer NP priamo nadväzuje, v čom je navrhovaný NP od nich odlišný, resp. na ktoré NP čiastočne nadväzuje / prelína sa s nimi v istej časti a ako sú v ňom zohľadnené (čiastkové) výsledky/dopady predchádzajúcich NP (ak je to relevantné):

Takto koncipovaný národný projekt sa v minulosti nerealizoval a ani sa v súčasnosti nerealizuje. V roku 2023 realizovala Štátna ochrana prírody SR projekt „Vypracovanie akčného plánu pre invázne druhy rastlín a implementácia opatrení akčného plánu na riešenie problematiky prienikových ciest“ (kód projektu v ITMS 2014+: 310011CQC3), v rámci ktorého boli riešené aj niektoré opatrenia Akčného plánu prienikových ciest. Projekt bol zameraný výlučne na invázne nepôvodné druhy rastlín a bol financovaný z OP KŽP. V rámci projektu boli realizované napríklad informačné aktivity zamerané najmä na samosprávy, bolo zabezpečené vypracovanie príručky dobrej praxe pre odstraňovanie invázných nepôvodných druhov rastlín, bola vypracovaná identifikácia potenciálnych lokalít šírenia invázných nepôvodných druhov rastlín prostredníctvom predikčnej analýzy, a tiež boli vypracované akčné manažmentové plány pre tri druhy invázných nepôvodných druhov rastlín (boľševník obrovský, pajaseň žliazkatý a javorovec

¹⁶ V prípade, ak je to relevantné, uvedte aj ukončené národné projekty z programového obdobia 2014 – 2020.

jaseňolistý). V rámci predloženého projektu nepôjde o duplicitu výdavkov na rovnaké invázne nepôvodné druhy a s nimi súvisiace činnosti, ako boli realizované v projekte z roku 2023, financovaného z OP KŽP. Predkladaný národný projekt naň nadväzuje. Výstupy z projektu budú využité aj v rámci navrhovaného projektu. Využitý bude návrh akčného manažmentového plánu pre boľševník obrovský, ktorý sa v rámci projektu bude aplikovať vzhľadom na jeho lokalizované rozšírenie a možnosť významného zníženia veľkosti jeho populácie na Slovensku, príručka dobrej praxe v rámci aplikácie akčných manažmentových plánov týkajúcich sa invázných nepôvodných druhov rastlín a tiež identifikácia potenciálnych lokalít šírenia invázných nepôvodných druhov rastlín prostredníctvom predikčnej analýzy za účelom návrhu monitoringu invázných nepôvodných druhov rastlín. Problematiku invázných nepôvodných druhov rieši predkladaný projekt komplexne, pričom zahŕňa aj vytvorenie kapacít na eradikáciu invázných nepôvodných druhov, monitoring invázných nepôvodných druhov, prevenciu šírenia invázných nepôvodných druhov prioritnými prienikovými cestami ich šírenia a tiež samotnú realizáciu manažmentových opatrení. Súčasťou navrhovaného projektu je tiež úprava informačného systému KIMS za účelom osobitného zaznamenávania a vyhodnocovania dát týkajúcich sa invázných nepôvodných druhov vrátane zaznamenávania manažmentových opatrení a ich účinnosti. Predkladaný projekt sa tiež, na rozdiel od projektu z roku 2023, zameriava na celé spektrum invázných nepôvodných druhov rastlín aj živočíchov. Prioritne sa bude zameriavať na invázne nepôvodné druhy uvedené v zozname invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy EÚ a v zozname invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy SR, ktorých výskyt bol potvrdený na území SR a druhov z vysokým rizikom rozšírenia na územie SR.

- e. Popíšte administratívnu, finančnú a prevádzkovú kapacitu žiadateľa a partnera (v prípade, ak je v projekte zapojený aj partner):

Žiadateľ, Ministerstvo životného prostredia SR, sekcia ochrany prírody a biodiverzity zamestnáva a zamestná odborníkov na zabezpečenie riadenia a koordinácie projektu. Koordináciu hlavných aktivity projektu „Vypracovanie a schválenie akčných manažmentových plánov“ bude zabezpečovať interný špecialista/expert, zamestnanec žiadateľa. Takéto riešenie považujeme za najefektívnejšie. Za účelom riadenia projektu žiadateľ zamestná projektového manažéra, špecialistu na zabezpečenie informačných aktivít na polovičný pracovný úväzok, finančného manažéra projektu a na polovičný pracovný úväzok finančného manažéra na zabezpečenie poskytovania dotácií tretím osobám na realizáciu opatrení v súlade so schválenými akčnými manažmentovými plánmi a ak to bude relevantné, aj v súlade s pravidlami štátnej/minimálnej pomoci. Za účelom praktickej realizácie hlavných aktivít projektu najmä „Zabezpečenie systematickej realizácie eradikačných a preventívnych opatrení“ a „Vypracovanie a schválenie akčných manažmentových plánov“ žiadateľ zamestná sedem zamestnancov a v rámci svojej organizačnej štruktúry vytvorí osobitný organizačný útvar, do ktorého zaradí prijatých zamestnancov. Po dobu realizácie projektu bude útvar riadiť odborný koordinátor projektu. Tím pre invázne druhy bude súčasťou tohto organizačného útvaru. Vzhľadom k tomu, že pracovisko tímu pre invázne druhy nebude v sídle žiadateľa, tím bude mať vedúceho zamestnanca. Na úpravu informačného systému KIMS budú využití pracovníci Štátnej ochrany prírody SR. Partneri projektu budú zabezpečovať implementáciu hlavnej aktivity projektu „Mapovanie a monitoring invázných nepôvodných druhov“ a vybrané podaktivity hlavnej aktivity „Zabezpečenie systematickej realizácie eradikačných a preventívnych opatrení“ - Zostavenie a vydanie príručky dobrej praxe pre odstraňovanie invázných nepôvodných druhov živočíchov, Eliminácia rizík prieniku invázných nepôvodných druhov vybranými cestami šírenia, Identifikácia potenciálnych lokalít šírenia invázných nepôvodných druhov na základe predikčnej analýzy a Špeciálne informačné kampane zamerané na vybrané cieľové skupiny. Kapacity na realizáciu projektu budú v prípade partnera VÚVH zabezpečené zamestnancami partnera projektu ako súčasť ich pracovnej náplne, ako aj prijatím nových zamestnancov. Partner predpokladá vytvorenie 3 pracovných miest na dobu trvania projektu. Partner Prírodovedecká fakulta UK Bratislava bude

realizáciu aktivít projektu zabezpečovať vlastnými zamestnancami. Na aktivite projektu mapovanie a monitoring invázných nepôvodných druhov sa bude podieľať 11 zamestnancov, expertov na rôzne skupiny organizmov. Na aktivite zameranej na zostavenie a vydanie príručky dobrej praxe pre odstraňovanie invázných nepôvodných druhov živočíchov sa bude podieľať 7 zamestnancov partnera, expertov na živočíšne skupiny, ktorých sa príručka bude týkať. Partner Centrum biológie rastlín a biodiverzity SAV bude realizáciu aktivít projektu zabezpečovať vlastnými zamestnancami. Na aktivite Eliminácia rizík prieniku invázných nepôvodných druhov vybranými cestami šírenia sa bude podieľať 18 zamestnancov partnera, expertami na rôzne rastlinné a živočíšne skupiny. Na aktivite Identifikácia potenciálnych lokalít šírenia invázných nepôvodných druhov na základe predikčnej analýzy sa bude podieľať 1 zamestnanec a na aktivite Špeciálne informačné kampane zamerané na vybrané cieľové skupiny 2 zamestnanci partnera. V rámci projektu nebudú využité externé kapacity nakoľko všetci partneri disponujú potrebnými expertami na problematiku.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že MŽP SR a partneri majú dostatočnú administratívnu, finančnú a prevádzkovú kapacitu na realizáciu a riadenie národného projektu.

6. Hlavné ciele NP (stručne):

V tejto časti popíšte očakávané ciele a očakávané výstupy / výsledky projektu. Popíšte prínos projektu pre napĺňanie cieľov a výsledkov príslušnej priority / špecifického cieľa / opatrenia Programu Slovensko, ako aj súvisiacich strategických dokumentov na národnej úrovni (ak je to relevantné).

Národný projekt napĺňa ciele a výsledky priority 2P2 Životné prostredie, špecifického cieľa RSO2.7 Posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, a to aj v mestských oblastiach, a zníženia všetkých foriem znečistenia a opatrenia 2.7.3 Podpora biologickej a krajinskej diverzity a kvality ekosystémových služieb prostredníctvom udržovania a budovania zelenej a modrej infraštruktúry a prevencie a manažmentu invázných nepôvodných druhov Programu Slovensko.

Hlavným cieľom národného projektu je systematické riešenie problematiky invázných nepôvodných druhov na Slovensku prostredníctvom ich eliminácie, mapovania a monitorovania, ako aj následného zvyšovania povedomia.

Hlavný cieľ projektu vychádza predovšetkým zo strategických cieľov schváleného dokumentu Akčný plán prienikových ciest a je napĺňaný tromi hlavnými aktivitami projektu (HAP):

A. Zabezpečenie systematickej realizácie eradikačných a preventívnych opatrení

Zabezpečenie systematického prístupu k manažmentu invázných nepôvodných druhov si vyžaduje dostatočné kapacity predovšetkým na riešenie problému prenikania invázných druhov na Slovensko. Riešením je vytvorenie špecializovaného tímu, ktorý zabezpečí nielen realizáciu eradikácie, ale aj prepojenie praxe s akademickým prostredím, metodickú, informačnú a praktickú pomoc v rámci manažmentu invázných nepôvodných druhov v Slovenskej republike.

Jedným z hlavných cieľov manažmentu invázných nepôvodných druhov je zabrániť ich ďalšiemu šíreniu či už na územie Slovenska, v rámci územia Slovenska a aj ďalej do iných krajín EÚ. Jedným z cieľov projektu je preto výrazné zníženie populácií druhov, ktoré majú u nás zatiaľ iba lokalizované rozšírenie. Realizácia takýchto opatrení si bude vyžadovať vypracovanie a schválenie akčných manažmentových plánov. Do schválenia manažmentových akčných plánov bude manažment druhov zabezpečovaný tímom pre invázne druhy vytvoreným na základe tohto projektu v súlade s návrhmi akčných manažmentových plánov a vyhl. č. 450/2019 Z. z., ktorou sa ustanovujú podmienky a spôsoby odstraňovania invázných nepôvodných druhov.

V rámci zvýšenia povedomia verejnosti o riešení problematiky invázných nepôvodných druhov je cieľom projektu tiež napomôcť praxi odstraňovania invázných nepôvodných druhov prostredníctvom vydania Príručky dobrej praxe pre odstraňovanie invázných nepôvodných druhov živočíchov, ktorá

bude zohľadňovať nielen platný právny stav, napomáhať s výberom vhodného spôsobu odstraňovania s ohľadom na životné prostredie, ale súčasne prihliadať na aktuálne pokroky vo výskume a praxi, čo bude zabezpečené prostredníctvom kapacít partnera projektu Prírodovedeckej fakulty UK Bratislava. Príručka dobrej praxe sa dotkne všetkých relevantných cieľových druhov invázných nepôvodných živočíchov. Takýmto spôsobom je možné dopomôcť k včasnej detekcii a zahájeniu efektívnych krokov v rámci manažmentu týchto druhov.

Prirodzené cesty šírenia všeobecne sú najvýznamnejšími prienikovými cestami invázných organizmov. Prirodzenému šíreniu invázných druhov cez hranice sa zvyčajne nedá zabrániť, preto sa jeden z cieľov projektu sústreďuje na opatrenia pozdĺž hlavných vektorov šírenia invázných druhov v okolí infraštruktúrnych objektov. Cieľom eliminácie rizík prieniku invázných nepôvodných druhov vodným prostredím je zas redukcia možností prieniku invázných nepôvodných druhov napr. prostredníctvom hraničných tokov, aktivít rybárov, chovateľov a lodnej dopravy a redukcia rizík spojených s vodnými cestami prostredníctvom ich detekcie. Osobitným problémom je šírenie invázných nepôvodných druhov do najcennejších prírodných území, ktorými sú predovšetkým národné parky. Cieľom projektu je eliminovať šírenie invázných nepôvodných druhov do najcennejších prírodných území prostredníctvom informačných aktivít a preventívnych opatrení. Nevyhnutné je tiež identifikovať kritické miesta, na ktorých možno očakávať prienik nových invázných druhov prostredníctvom vypracovania predikčnej analýzy. V rámci projektu sa pilotne otestujú aj nové moderné metódy detekcie invázných nepôvodných druhov v rámci ich prienikových ciest (využitie DNA metabarkodingu, snímanie vysokorýchlostnou kamerou, využitie dronov a pascí na semená ako aj cielečné využitie občianskej vedy).

Kľúčovou podmienkou efektívneho manažmentu invázných nepôvodných druhov je zvyšovanie povedomia laickej verejnosti a rôznych záujmových skupín a preto je jedným z cieľov projektu zlepšiť informovanosť o problematike invázných nepôvodných druhov.

V rámci predmetného cieľa bude realizácia eradikačných opatrení zabezpečená v rámci podaktivít A1, A2, A3 a preventívnych opatrení zabezpečená v rámci podaktivít A1, A3, A4, A5, A6 a A7.

B. Mapovanie a monitoring invázných nepôvodných druhov

Cieľom je vytvorenie siete nových trvalých monitorovacích lokalít (TML), mimo TML, ktoré monitoruje Štátna ochrana prírody SR, ktoré efektívne vytvoria celonárodnú sieť monitoringu invázných nepôvodných druhov a nesústreďujú sa výlučne na chránené územia, chránené druhy a ohrozené biotopy. Nemenej dôležitým cieľom predkladaného projektu je vypracovanie metodík pre monitoring cieľových druhov a tiež zabezpečenie vyššej rýchlosti a efektivity zberu a vyhodnocovania dát s využitím nových metód pre monitorovanie invázných nepôvodných druhov, medzi ktoré patrí aj metóda analýzy environmentálnej DNA, a ktorá uvedené atribúty dokáže zabezpečiť.

C. Vypracovanie a schválenie akčných manažmentových plánov

Akčné plány predstavujú optimálny nástroj na zabezpečenie systematického prístupu k manažmentu invázných nepôvodných druhov. Akčné plány sa zamerajú na invázne nepôvodné druhy s obmedzeným rozšírením, pri ktorých sa dá predpokladať významné zníženie populácií na území Slovenskej republiky. Cieľom je v rámci projektu vypracovať a zabezpečiť schválenie piatich akčných manažmentových plánov.

7. Merateľné ukazovatele NP a iné údaje

V tabuľke nižšie uveďte merateľné ukazovatele projektu a iné údaje. Poskytovateľ v spolupráci so žiadateľom uvádzajú povinne minimálne jeden merateľný ukazovateľ projektu – výstup a minimálne jeden merateľný ukazovateľ projektu - výsledok¹⁷.

Merateľné ukazovatele projektu musia byť definované tak, aby odrážali výstupy/výsledky projektu a predstavovali kvantifikáciu toho, čo sa realizáciou aktivít za požadované výdavky dosiahne¹⁸.

Zoznam merateľných ukazovateľov projektu

Typ merateľného ukazovateľa projektu	Kód merateľného ukazovateľa projektu ¹⁹	Názov merateľného ukazovateľa projektu	Merná jednotka merateľného ukazovateľa projektu	Indikatívna cieľová hodnota ²⁰
výstup	N/A	Počet lokalít, na ktorých boli vykonané opatrenia na odstránenie invázných nepôvodných druhov	počet	300
výstup	N/A	Počet lokalít, na ktorých bol realizovaný monitoring invázných nepôvodných druhov	počet	300
výstup	N/A	Počet vypracovaných a schválených akčných manažmentových plánov	počet	5
výsledok	N/A	Plocha lokalít, na ktorých sa zlepšil stav biotopu po odstránení invázných nepôvodných druhov	ha	100

Zoznam iných údajov projektu (ak relevantné)

Kód iného údaja ²¹	Názov iného údaja	Merná jednotka iného údaja
DPSK033	Počet nástrojov zabezpečujúcich prístupnosť pre osoby so zdravotným postihnutím	počet
DPSK034	Priemerná hrubá mesačná mzda financovaná z projektu za rok	EUR/rok
DPSK035	Medián priemerných hrubých mesačných miezd financovaných z projektu za rok	EUR/rok

¹⁷ Povinnosť uvádzať minimálne jeden merateľný ukazovateľ výsledku neplatí pre nasledovné výnimky:

- projekty technickej pomoci (okrem aktivít technickej pomoci zameraných na financovanie informačných systémov, Centrálného plánu vzdelávania, vzdelávania administratívnych kapacít a materiálno-technického zabezpečenia),
- projekty návratnej finančnej pomoci,
- projekty v rámci, ktorých je cieľová skupina:
  - a) totožná s účastníkmi projektu,
  - b) bude monitorovaná prostredníctvom spoločných merateľných ukazovateľov programu – výsledku v súlade s prílohou I nariadenia EP a Rady (EÚ) 2021/1057 o ESF+ (karta účastníka) a súčasne platí jedna z dvoch nasledujúcich pod podmienok: projekty sú financované z ESF+, alebo projekty sú financované FST v súlade s čl. 8 písm. k) až m) nariadenia EP a Rady (EÚ) 2021/1056 o FST.

typy akcií, pre ktoré neboli stanovené výsledkové merateľné ukazovatele programu a pre ktoré nie je zmysluplné stanovovať kvantifikované výsledky t. j. merateľné ukazovatele projektu. Popis cieľa projektu predstavujúci výsledok. Ide napríklad o intervencie zamerané na obstaranie štúdií alebo projektovej dokumentácie a pod. Riadiaci orgán pre Program Slovensko osobitne posudzuje potenciál zámeru národného projektu generovať kvantifikovateľné výsledky v podobe merateľných ukazovateľov projektu, ktorých definovanie je preferované.

¹⁸ V odôvodnených prípadoch sa uvedená tabuľka nevyplní, pričom je nevyhnutné do tejto časti uviesť podrobné a jasné zdôvodnenie, prečo nie je možné uviesť požadované údaje.

¹⁹ Uvádza sa kód merateľného ukazovateľa projektu, nie kód spoločného, resp. špecifického merateľného ukazovateľa programu. Ak merateľný ukazovateľ projektu ešte nemá pridelený kód, uvádza sa „n/a“.

²⁰ V zmysle zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku sa pre typ merateľného ukazovateľa projektu – výstup štandardne cieľová hodnota nastavuje ku koncu realizácie národného projektu. Pre typ merateľného ukazovateľa projektu – výsledok sa štandardne cieľová hodnota nastavuje na obdobie udržateľnosti národného projektu.

²¹ Ak iný údaj ešte nemá pridelený kód, uvádza sa „n/a“.

8. Prínosy, ktoré sa dajú očakávať pre cieľové skupiny (ak je to relevantné)

Cieľová skupina	Počet ²²	Prínos
organizácie ochrany prírody	10 subjektov – Štátna ochrana prírody SR, správy národných parkov	zlepšenie kvality informácií o invázných nepôvodných druhoch a efektívnosti ich manažmentu, zníženie rizika prenikania invázných nepôvodných druhov na nové lokality a do chránených území a s tým súvisiace zníženie nákladov na ich odstraňovanie, efektívnejší manažment pozemkov v správe organizácii ochrany prírody
organizácie pôsobiace v oblasti rybárstva a rybného hospodárstva	81 subjektov rybného hospodárstva, 127 miestnych a mestských organizácií Slovenského rybárskeho zväzu	zlepšenie kvality a dostupnosti informácií o invázných nepôvodných druhoch a efektívnosti ich manažmentu, zníženie rizika prenikania invázných nepôvodných druhov na nové lokality a s tým súvisiace zníženie nákladov na ich odstraňovanie
organizácie pôsobiace v oblasti včelárstva	159 základných organizácií a kolektívnych členov Slovenského zväzu včelárov	zlepšenie dostupnosti informácií o rizikách prenikania invázneho druhu sršeň ázijský a možnostiach ochrany včelstiev, zníženie rizika ohrozenia včelstiev sršňom ázijským
organizácie pôsobiace v oblasti predaja – záhradníctva, akvaristika, teraristika	oficiálne údaje o počte organizácií pôsobiacich v uvedených oblastiach predaja nie sú k dispozícii	zlepšenie kvality a dostupnosti informácií o invázných nepôvodných druhoch, zníženie rizika nelegálneho dovozu a predaja invázných nepôvodných druhov vrátane možných následných sankcií a opatrení orgánov štátnej správy
záujmové a profesijné organizácie združujúce vybrané cieľové skupiny s celoslovenskou pôsobnosťou – záhradkári, rybári, akvaristi, teraristi	5 subjektov - Slovenský rybársky zväz, Združenie chovateľov rýb, Slovenský zväz záhradkárov, Slovenská asociácia kvetinárov a floristov, Slovenský zväz chovateľov	zlepšenie kvality a dostupnosti informácií o invázných nepôvodných druhoch, zníženie rizika nelegálneho dovozu a predaja invázných nepôvodných druhov vrátane možných následných sankcií a opatrení orgánov štátnej správy
organizácie pôsobiace v oblasti lodnej dopravy	subjekty vykonávajúce nákladnú lodnú dopravu na základe vydannej licencie (aktuálne 57 subjektov) 3 subjekty - prevádzkovatelia prístavov	zlepšenie kvality a dostupnosti informácií o invázných nepôvodných druhoch a efektívnosti ich manažmentu, efektívnejší manažment invázných nepôvodných druhov, zníženie rizika prenikania invázných nepôvodných druhov na nové lokality a s tým súvisiace zníženie nákladov na ich odstraňovanie
správcovia pozemných a železničných komunikácií	6 subjektov – Národná diaľničná spoločnosť a. s., Slovenská správa ciest, Colný úrad, Via Pribina Operations a. s., Zero Bypass Limited, Železnice Slovenskej republiky	zlepšenie kvality a dostupnosti informácií o invázných nepôvodných druhoch a efektívnosti ich manažmentu, efektívnejší manažment invázných nepôvodných druhov, zníženie rizika prenikania invázných nepôvodných druhov na nové lokality a s tým súvisiace zníženie nákladov na ich odstraňovanie
vybrané priemyselné podniky	počet subjektov bude známy až po vypracovaní metodiky na realizáciu špecializovaného monitoringu okolia priemyselných podnikov, ktoré dovážajú väčšie	zlepšenie kvality a dostupnosti informácií o invázných nepôvodných druhoch a efektívnosti ich manažmentu, zníženie rizika nechceného dovozu invázných nepôvodných druhov, zníženie rizika prenikania invázných nepôvodných druhov na nové lokality a s tým súvisiace zníženie nákladov na ich odstraňovanie

²² Ak nie je možné uviesť početnosť cieľovej skupiny, uveďte do tejto časti zdôvodnenie.

	objemy surovín zo zahraničia	
vlastníci/správcovia/užívatelia pozemkov (vrátane miest a obcí)	presný počet subjektov nie je v súčasnosti možné určiť, predpokladáme však, že sa bude pohybovať v stovkách až tisícoch	zlepšenie kvality a dostupnosti informácií o invázných nepôvodných druhoch a efektívnosti ich manažmentu, zníženie rizika prenikania invázných nepôvodných druhov na nové lokality a s tým súvisiace zníženie nákladov na ich odstraňovanie
laická verejnosť, novinári, redaktori	odhadom 360 000 (15 - 64 rokov), odhadom niekoľko desiatok novinárov a redaktorov	zlepšenie kvality a dostupnosti informácií o invázných nepôvodných druhoch a s tým súvisiace zlepšenie prevencie pred inváznymi nepôvodnými druhmi (predaj, kúpa, chov, pestovanie, vypúšťanie, šírenie atď.)

V prípade viacerých cieľových skupín doplňte prínos pre každú z nich.

9. Aktivity národného projektu

- a. V tabuľke nižšie uveďte rámcový popis aktivít, ktoré budú v rámci identifikovaného národného projektu realizované.

Názov aktivity	Čo sa má aktivitou dosiahnuť	Spôsob realizácie (žiadateľ a / alebo partner)	Predpokladaný počet mesiacov realizácie aktivity
Zabezpečenie systematickej realizácie eradikačných a preventívnych opatrení	Výrazné zníženie veľkosti populácií vybraných invázných nepôvodných druhov, eliminácia ďalšieho šírenia invázných nepôvodných druhov na územie SR, v rámci územia SR, zvýšenie povedomia	Žiadateľ, partner CBRB SAV, partner Prif UK	52
Mapovanie a monitoring invázných nepôvodných druhov	Vytvorenie monitorovacej siete pre sledovanie šírenia invázných nepôvodných druhov, monitoring invázných nepôvodných druhov, sledovanie manažmentových opatrení a ich účinnosti	Žiadateľ, partner Prif UK, VÚVH	52
Vypracovanie a schválenie akčných manažmentových plánov	Vytvorenie podmienok pre systematické zníženie veľkosti populácií pre druhy s lokalizovaným rozšírením v rámci SR a zabránenie ich ďalšiemu šíreniu či už na územie SR, v rámci územia SR a aj ďalej do susedných krajín	Žiadateľ	36

V prípade viacerých aktivít, doplňte informácie za každú z nich.

- b. V tabuľke nižšie uvedte, či v rámci národného projektu bude uplatnený inštitút užívateľa²³ podľa § 3 písm. u) zákona č. 121/2022 Z. z. o príspevkoch z fondov Európskej únie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Názov aktivity	Využitie inštitútu užívateľa (áno/nie)	Typ užívateľa ²⁴	Poskytovateľ príspevku užívateľovi (žiadateľ alebo partner)
Odstraňovanie invázných nepôvodných druhov v súlade so schválenými akčnými manažmentovými plánmi (Hlavná aktivita A. Realizácia eradikačných a preventívnych opatrení, podaktivita A.2. Potlačenie výskytu vybraných invázných nepôvodných druhov s lokalizovaným rozšírením na území Slovenskej republiky na základe schválených akčných manažmentových plánov)	áno	organizácie ochrany prírody, správcovia vodných tokov, užívatelia poľovníckych revírov, užívatelia rybárskych revírov, obce, správcovia dopravných komunikácií, vlastníci/správcovia a/užívatelia pozemkov	žadateľ (Príspevok pre užívateľa môže predstavovať štátnu/minimálnu pomoc, ak sa v konkrétnych prípadoch bude užívateľ považovať za podnik a zároveň budú splnené ostatné kumulatívne kritéria štátnej pomoci.)

V prípade viacerých aktivít, doplňte informácie za každú z nich.

- c. Uvedte detailnejší popis aktivít.

Okrem detailnejšieho popisu každej oprávnenej hlavnej aktivity uvedte, ako je v projekte zabezpečené dodržiavanie horizontálnych princípov podľa čl. 9 nariadenia o spoločných ustanoveniach, ako aj podľa uznesenia vlády SR č. 668 z 26. októbra 2022.

Ak po schválení zámeru NP komisiou pri Monitorovacom výbore pre Program Slovensko 2021 – 2027 dôjde k podstatnej zmene v rozsahu hlavných aktivít NP uvedených vyššie (t. j. minimálne jedna hlavná aktivita nebude v rámci NP realizovaná, resp. má dôjsť k výraznému zväčšeniu alebo zmenšeniu rozsahu schválených aktivít, príp. doplneniu novej aktivity), riadiaci orgán / sprostredkovateľský orgán predloží pred vyhlásením výzvy na schválenie príslušnej komisii pri Monitorovacom výbore pre Program Slovensko 2021 – 2027 upravený zámer NP. Z dôvodu zabezpečenia overenia dodržania vyššie uvedenej zásady poskytovateľ vo výzve na predkladanie ŽoNFP v rámci relevantnej podmienky poskytnutia príspevku zdefiniuje hlavné aktivity schváleného zámeru NP ako povinné hlavné aktivity projektu.

A. Zabezpečenie systematickej realizácie eradikačných a preventívnych opatrení

Cieľom aktivity je zníženie veľkosti populácií pre invázne nepôvodné druhy, pre ktoré boli vypracované akčné manažmentové plány, eliminácia ďalšieho šírenia invázných nepôvodných druhov na územie SR, v rámci územia SR a aj ďalej do susedných krajín. V prípade invázných nepôvodných druhov je prevencia z environmentálneho hľadiska žiaducejšia a nákladovo efektívnejšia než následná reakcia a preto je dôležitou súčasťou opatrení týkajúcich sa druhov, ktoré sa zatiaľ nerozšírili na naše územie.

V rámci implementácie aktivity A. Zabezpečenie systematickej realizácie eradikačných a preventívnych opatrení žiadateľ zabezpečí koordináciu s RO pre Program rybné hospodárstvo za účelom eliminácie rizika dvojitého financovania.

Súčasťou aktivity bude viacero čiastkových aktivít:

²³ Užívateľ sa na rozdiel od partnera nepodieľa na realizácii projektu žiadateľa, ale môže využiť finančný príspevok na realizáciu aktivít definovaných poskytovateľom vo výzve (napr. nákup a inštalácia kotla). Podľa § 3 písm. u) zákona č. 121/2022 Z. z. o príspevkoch z fondov Európskej únie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, užívateľom je osoba, ktorej prijímateľ alebo partner poskytuje finančné prostriedky z príspevku na základe predchádzajúceho súhlasu poskytovateľa a v súlade so zmluvou uzavretou medzi prijímateľom a užívateľom alebo partnerom a užívateľom alebo iným obdobným právnym vzťahom medzi prijímateľom a užívateľom alebo partnerom a užívateľom.

²⁴ Uvádza sa typ subjektu/osôb (napr. neverejný poskytovateľ soc. služieb, dlhodobí uchádzači o zamestnanie), alebo právna forma.

A.1. Vytvorenie a prevádzka tímu pre invázne druhy

Zabezpečenie systematického prístupu k manažmentu invázných nepôvodných druhov si vyžaduje dostatočné kapacity predovšetkým na riešenie problému prenikania invázných druhov na Slovensko. Pre zabezpečenie predmetnej podaktivity bude vytvorený tím pre invázne druhy v pôsobnosti MŽP SR, ako ústredného orgánu štátnej správy pre oblasť prevencie a manažmentu introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov. Vytvorenie tímu pre invázne druhy v pôsobnosti MŽP SR pomôže prepojiť odborníkov z akademického prostredia a štátneho sektora s cieľom implementovať najmodernejšie postupy oblasti prevencie, manažmentu a eradikácie invázných nepôvodných druhov, operatívne eliminovať hrozby súvisiace so šírením invázných nepôvodných druhov, ale tiež zabezpečiť metodickú aj praktickú pomoc v tejto oblasti.

Tím pre invázne druhy bude mať pracovisko v Banskej Bystrici alebo vo Zvolene. Proces prijímania zamestnancov, ktorí budú členmi tímu, začne následne po schválení projektu. Tím pre invázne druhy bude tvoriť 7 zamestnancov, z nich jeden bude manažérom tímu. Tím budú tvoriť zamestnanci - špecialisti na problematiku invázných nepôvodných druhov (eradikácia, monitoring, manažment), pričom v rámci projektu získajú osobitné zručnosti a spôsobilosti na výkon špecifických činností (napr. aplikáciu chemických prípravkov, prácu so špeciálnou technikou, používanie strelnej zbrane a pod.). Tím pre invázne druhy bude predovšetkým vykonávať rýchlu eradikáciu, zabezpečovať následný monitoring po vykonaní rýchlej eradikácie, spolupracovať pri príprave plánov na rýchlu eradikáciu, pôsobiť metodicky pri realizácii eradikácie inými subjektami, pripravovať návrhy manažmentových akčných plánov a koordinovať vykonávanie opatrení v rámci schválených manažmentových akčných plánov, zabezpečovať vzdelávanie v oblasti invázných nepôvodných druhov, spolupracovať s partnermi pri monitoringu invázných nepôvodných druhov (v rámci aktivity B.) a tiež pri realizácii aktivity Eliminácia rizík prieniku invázných nepôvodných druhov vybranými cestami šírenia (v rámci aktivity A.4).

A.2. Potlačenie výskytu vybraných invázných nepôvodných druhov s lokalizovaným rozšírením na území Slovenskej republiky na základe schválených akčných manažmentových plánov

Na základe schválených akčných manažmentových plánov (aktivita C.) budú realizované opatrenia s cieľom potlačiť výskyt vybraných invázných nepôvodných druhov, prioritne s lokalizovaným rozšírením na území Slovenskej republiky. Aplikácia akčných manažmentových plánov sa bude uskutočňovať subjektami ako sú predovšetkým vlastníci/správcovia/užívatelia pozemkov, užívatelia poľovných revírov, územné samosprávy a tiež organizácie ochrany prírody (ŠOP SR, správy NP). Tím pre invázne druhy bude koordinovať aplikáciu opatrení manažmentového plánu a zabezpečovať metodicko-odborné poradenstvo pre subjekty, ktoré budú odstraňovať invázne nepôvodné druhy. Žiadateľ na tento účel poskytne týmto subjektom dotácie v zmysle schémy štátnej pomoci. Dotácia sa bude poskytovať na činnosti súvisiace s odstraňovaním invázných nepôvodných druhov (§ 3 ods. 2, 3, 5 a 7 zákona č. 150/2019 Z. z. o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov a o zmene a doplnení niektorých zákonov) nevyhnutné vybavenie a ochranné pracovné prostriedky. Výška dotácie bude stanovená v manažmentovom pláne a bude určená pri rastlinách na jednotku plochy podľa použitého spôsobu odstraňovania, pri živočíchoch bude určená napr. počtom eradikovaných jedincov (druhy, ktoré sú zverou). Dotácia sa bude poskytovať na odstraňovanie invázných nepôvodných druhov spôsobom v súlade s vyhl. č. 450/2019 Z. z. ktorou sa ustanovujú podmienky a spôsoby odstraňovania invázných nepôvodných druhov. Dotácia sa bude poskytovať na odstraňovanie konkrétneho invázneho nepôvodného druhu určeným spôsobom a odstránenie biomasy. Subjekty sa budú vyberať v súlade s územnou prioritizáciou uvedenou v akčnom manažmentovom pláne. Podrobné podmienky poskytnutia dotácie a jej využitia budú súčasťou zmluvy uzatvorenej medzi žiadateľom a príslušným subjektom. Splnenie podmienok týkajúcich sa rozsahu odstraňovania a jeho spôsobu bude kontrolovať tím pre invázne druhy. Dotácia môže predstavovať štátnu/minimálnu pomoc, ak sa v konkrétnych prípadoch budú dotknuté subjekty (napr. vlastníci/správcovia/užívatelia pozemkov alebo užívatelia poľovných/rybných revírov) považovať za podnik a zároveň budú splnené ostatné kumulatívne kritéria štátnej pomoci. V takom prípade sa

uplatnia pravidlá štátnej/minimálnej pomoci a výška/intenzita príspevku (pomoci) bude stanovená v súlade s týmito pravidlami.

A.3. Zostavenie a vydanie príručky dobrej praxe pre odstraňovanie invázných nepôvodných druhov živočíchov

Hoci spôsoby odstraňovania invázných nepôvodných druhov sú čiastočne obsiahnuté v právnych normách, v praxi je zvyčajne potrebné vybrať vhodný spôsob alebo kombináciu spôsobu odstránenia, prihliadať na podmienky v ktorých sa bude odstraňovanie uskutočňovať s náležitým ohľadom na ľudské zdravie a životné prostredie, najmä pokiaľ ide o necieľové druhy a ich biotopy a tiež zabezpečiť, aby sa živočích, ktoré sú predmetom zásahu ušetrili od bolesti, úzkosti alebo utrpenia, ktorým sa dá vyhnúť. Súčasne je nevyhnuté vziať v úvahu pokroky vo výskume i praxi a s tým súvisiace nové poznatky o efektívnom odstraňovaní invázných nepôvodných druhov dostupné na Slovensku ako aj v iných krajinách EÚ. Príručka dobrej praxe by preto mala zohľadňovať všetky uvedené skutočnosti. Príručka bude zameraná na odstraňovanie invázných nepôvodných druhov živočíchov a nadviaže na príručku zameranú na odstraňovanie invázných nepôvodných druhov rastlín, ktorá bola zostavená v rámci projektu financovaného z OP KŽP. Príručka bude zostavená expertmi na jednotlivé živočíšne skupiny a po jej zostavení a vydaní bude zverejnená, komunikovaná smerom k verejnosti a využitá v rámci aktivít A.6 a A.7. Vypracovanie a vydanie príručky bude v pôsobnosti partnera projektu Prírodovedeckej fakulty UK Bratislava.

A.4. Eliminácia rizík prieniku invázných nepôvodných druhov vybranými cestami šírenia

Aktivita bude zameraná na elimináciu rizík prieniku invázných nepôvodných druhov cestami prirodzeného terestrického šírenia, cestami spojenými s komerčným pohybom tovaru a služieb a cestami spojenými s vodným prostredím.

Prienikové cesty prirodzeného terestrického šírenia invázných druhov patria k prienikovým cestám s najvyšším prioritizačným skóre a zároveň sú len veľmi ťažko postihnuteľné prostredníctvom cielených opatrení. Prirodzenému šíreniu invázných druhov cez hranice sa zvyčajne nedá zabrániť, preto sa aktivity v tejto oblasti zameriavajú predovšetkým na monitoring pozdĺž hlavných vektorov šírenia invázných druhov (cesty, výstavba).

Šírenie invázných druhov vodnými cestami má čiastočne prirodzený charakter (migrácia organizmov vodnými cestami) a čiastočne je stimulované ľudskými aktivitami (rybné hospodárstvo, lodná doprava). Aktivity týkajúce sa tohto typu prienikových ciest preto zahŕňajú viacero opatrení (napr. zmapovanie možných zdrojov, aplikácia moderných metód a zber dát, posúdenie rizika šírenia invázných nepôvodných druhov) zameraných najmä na dodržiavanie dobrej praxe v oblasti rybárstva a lodnej dopravy a špecializovaný monitoring možných zdrojov šírenia (hraničné toky, prístavy, rybné hospodárstva, iné vodné útvary).

Pohyb tovaru a služieb je nepochybne veľmi významným vektorom prieniku invázných nepôvodných druhov, pričom sa šíria najmä v podobe semien, zárodkov častí tiel, alebo aj celých organizmov (napr. sršeň ázijský) a možnosti priamej kontroly sú obmedzené. Z tohto dôvodu je veľmi dôležité popri kontrolnej činnosti posilniť monitorovacie aktivity v okolí rizikových prevádzok.

Aktivita bude zahŕňať vypracovanie metodík pre elimináciu rizík prieniku invázných nepôvodných druhov prirodzeného terestrického šírenia, cestami spojenými s vodným prostredím a cestami spojenými s komerčným pohybom tovaru a služieb. Súčasťou aktivity je tiež samotná realizácia opatrení na základe vypracovaných metodík, vrátane realizácie špecializovaného monitoringu. Vypracovanie metodík bude zabezpečené prostredníctvom zamestnancov partnera projektu CBRB SAV. Metodiky budú určené najmä pre subjekty zabezpečujúce špecializovaný monitoring vybraných prienikových ciest (okrem samotného CBRB SAV v budúcnosti aj Štátna ochrana prírody SR a správy národných parkov), ale aj subjekty pôsobiace v oblastiach existujúcich rizík prieniku invázných druhov vybranými cestami šírenia, najmä organizácie pôsobiace v oblasti rybného hospodárstva (napr. Slovenský rybársky zväz), správcovia dopravných komunikácií (Národná diaľničná spoločnosť,

Slovenská správa ciest), vybrané priemyselné podniky, prevádzkovatelia kontajnerových a prekládkových terminálov. Aktivita bude realizovaná partnerom CBRB SAV. Na praktickej aplikácii metodík sa bude podieľať žiadateľ prostredníctvom tímu pre invázne druhy a tiež dotknuté subjekty.

A.5. Identifikácia potenciálnych lokalít šírenia invázných nepôvodných druhov vybraných živočíchov na základe predikčnej analýzy

Rýchly rozvoj nových poznatkov a ich vedecká analýza otvára nové možnosti identifikácie kritických miest, v ktorých sa dá očakávať prienik nových invázných druhov a tiež pre vymedzenie trvalých monitorovacích lokalít pre invázne druhy. Analýza bude podkladom pre návrh optimálnej štruktúry monitoringu invázných druhov, identifikáciu kritických miest (napr. riziko ohrozenia chránených území v blízkej budúcnosti) a tiež návrh prioritných lokalít pre potláčanie a eradikáciu invázných druhov (identifikácia lokalít, kde je najefektívnejšie zasahovať proti inváznym druhom). Aktivita bude zameraná na invázne nepôvodné druhy živočíchov s výnimkou invázných nepôvodných druhov vtákov a cicavcov, vzhľadom na ich veľkú mobilitu a do značnej miery náhodné prenikanie do nových priestorov. Ich výskyt a šírenie je pre územie veľkosti Slovenska ťažko predikovateľné.

Aktivitu bude zabezpečovať partner projektu CBRB SAV.

A.6. Špeciálne informačné kampane zamerané na vybrané cieľové skupiny

Informovanie špecifických cieľových skupín, ktorých aktivity sa týkajú prioritných prienikových ciest šírenia invázných nepôvodných druhov (najmä rybárov, chovateľov, záhradkárov a predajcov) môže výrazne ovplyvniť rozširovanie invázných druhov v Slovenskej republike. Z tohto dôvodu sú takéto špeciálne informačné aktivity súčasťou schváleného dokumentu Akčný plán prienikových ciest a tiež tohto národného projektu. Zameriavajú sa pritom na identifikované prioritné prienikové cesty ako sú napr. spoločenské zvieratá, vodné rastliny chované/pestované v akváriách a teráriách, okrasné účely iné než záhradníctvo, sladkovodné a morské akvakultúry a záujmové skupiny, ktoré s týmito prienikovými cestami súvisia. Špeciálne informačné kampane sa budú realizovať pre každú cieľovú skupinu, pričom budú zohľadňovať špecifiká týchto cieľových skupín. Kampane budú pozostávať najmä z prednášok a distribúcie informačných materiálov. V rámci kampaní/prednášok budú využité tiež metodiky vypracované v rámci aktivity A.4. Eliminácia rizík prieniku invázných nepôvodných druhov vybranými cestami šírenia.

Aktivitu bude zabezpečovať partner projektu CBRB SAV.

A.7. Všeobecná informačná kampaň pre laickú verejnosť

Zvyšovanie povedomia je kľúčovou podmienkou efektívneho manažmentu invázných nepôvodných druhov, nakoľko nie je možné účinne reagovať na hrozbu, ktorú detailne nepoznáme. Popri informačných aktivitách zameraných na rôzne záujmové skupiny je potrebné rozvíjať aj aktivity na zvýšenie povedomia u širokej verejnosti. Povedomie o invázných druhoch je často nedostatočné a ich šírenie je okrem iného podmienené aj správaním verejnosti, vyplývajúcim z nedostatočnej informovanosti. Aktivita sa bude zameriavať na sprostredkovanie zrozumiteľných informácií o problematike invázných nepôvodných druhov najmä prostredníctvom internetových stránok, cez informačné kampane a pod. Súčasťou aktivity bude aj vzdelávanie novinárov a redaktorov v problematike invázných nepôvodných druhov. Vzdelávanie novinárov a redaktorov o problematike invázných nepôvodných druhov bude zabezpečené internými zamestnancami/expertami na problematiku invázných nepôvodných druhov. V rámci kampane budú využité príručky vydané v rámci aktivity Realizácia eradikačných a preventívnych opatrení, podaktivity „Zostavenie a vydanie príručky dobrej praxe pre odstraňovanie invázných nepôvodných druhov živočíchov“ a príručky pre odstraňovanie invázných nepôvodných druhov rastlín vydané v rámci projektu ŠOP SR v roku 2023.

Osobitnou informačnou aktivitou bude využitie tzv. Boot Brush Stations (čistiaca stanica na obuv), ktoré predstavujú praktický spôsob vzdelávania laickej verejnosti o invázných nepôvodných druhoch pri súčasnom obmedzení šírenia invázných nepôvodných druhov do vybraných území. Používateľom sa odporúča, aby používali čistiacu stanicu na odstránenie blata, špiny a semien z ich obuvi pred

vstupom do vzácných území, zatiaľ čo si prečítajú priložený text o invázných nepôvodných druhoch. Tieto miesta súčasne poskytnú informácie o druhoch, ktoré návštevníci území prinášajú na obuvi. V rámci projektu bude inštalovaných 100 čistiacich staníc na obuv, prednostne na území národných parkov, ktoré sú najnavštevovanejšími prírodnými územiami v SR. Cieľovými skupinami budú návštevníci národných parkov a obyvatelia žijúci na ich území.

Aktivitu bude zabezpečovať žiadateľ projektu.

B. Mapovanie a monitoring invázných nepôvodných druhov

Zabezpečenie mapovania a monitoringu invázných nepôvodných druhov predstavuje jeden zo základov úspešnej realizácie prevencie, identifikácie a eradikácie týchto druhov. Na to, aby sme mohli realizovať akékoľvek opatrenie je nevyhnutné poznať mieru rizika spojeného s prítomnosťou a šírením cieľových invázných nepôvodných druhov rastlín a živočíchov na území Slovenskej republiky. Súčasne je potrebné monitorovať prienikové cesty šírenia invázných nepôvodných druhov, ako aj účinnosť opatrení vykonaných v rámci manažmentu invázných nepôvodných druhov. Z uvedeného teda vyplýva potreba realizácie troch samostatných častí monitoringu: zmapovanie a monitorovanie výskytu invázných nepôvodných druhov na území Slovenskej republiky, systematické intenzívne monitorovanie prienikových ciest z území mimo SR a monitorovanie vykonaných manažmentových opatrení vrátane bezprostredného vyhodnotenia ich účinnosti v súvislosti s potrebou ďalšieho postupu za účelom eradikácie, resp. tlmenia šírenia invázných nepôvodných druhov. Samotnému monitorovaniu bude predchádzať vytvorenie metodických postupov, ktoré budú pri monitorovaní uplatňované.

B.1 Vytvorenie osobitnej monitorovacej siete pre invázne nepôvodné druhy

Na Slovensku dosiaľ absentuje systematický monitoring invázných nepôvodných druhov rastlín a živočíchov. Dáta sa zbierajú skôr príležitostne. Vytvorenie monitorovacej siete pre sledovanie šírenia invázných nepôvodných druhov je preto nevyhnutnosťou. Dáta o výskyte invázných nepôvodných druhov sa v súčasnosti získavajú v rámci siete trvalých monitorovacích lokalít (TML) pre druhy a biotopy európskeho významu v sieti Komplexného informačného a monitorovacieho systému (KIMS). Tieto informácie sú však nedostatočné, neposkytujú informácie o šírení invázných nepôvodných druhov a ich populačnej dynamike a preto nevyhovujú potrebám monitoringu invázných nepôvodných druhov. Pre komplexný monitoring invázných nepôvodných druhov je potrebné vytvorenie nových trvalých monitorovacích lokalít špeciálne zameraných na invázne nepôvodné druhy vybraných rastlín a živočíchov, a to najmä v oblastiach s nižším zastúpením poloprírodných a prírodných biotopov a na prienikových cestách šíreniach invázných nepôvodných druhov (napr. cesty, prekladiská, prístavy).

V pôsobnosti partnera Prírodovedeckej fakulty UK Bratislava je návrh monitorovacej siete, ktorý bude obsahovať 300 monitorovacích lokalít, ktorých rozmiestnenie bude výstupom tohto projektu. Návrh monitorovacej siete bude zohľadňovať identifikáciu potenciálnych lokalít šírenia invázných nepôvodných druhov vybraných živočíchov na základe predikčnej analýzy. Súčasťou aktivity bude tiež vypracovanie metodiky pre zber dát vrátane vytvorenia nevyhnutných štruktúr pre zber dát, ktorým bude samostatný modul systému KIMS.

Za účelom zabezpečenia rýchlosti, kvality a efektivity zberu a vyhodnocovania informácií z monitoringu invázných nepôvodných druhov na území SR bude potrebné využitie nových metód medzi ktoré patrí aj analýza environmentálnej DNA – DNA metabarkoding (eDNA), ktorá uvedené atribúty dokáže zabezpečiť vo výraznej miere.

Monitorovanie invázných druhov pomocou analýzy environmentálnej eDNA prináša viacero významných výhod oproti tradičným metódam detekcie. Medzi hlavné prínosy patria:

1. Vysoká citlivosť a presnosť - eDNA umožňuje detekciu invázných druhov aj pri ich nízkej početnosti, keď sú ešte v počiatočných fázach kolonizácie. To pomáha pri včasnej identifikácii a efektívnejšom manažmente invázie.

2. Nízka invazívnosť a šetrnosť k ekosystému - na analýzu eDNA stačí odobrať vzorky vody, pôdy alebo sedimentu, čo eliminuje potrebu fyzického odchytu organizmov. To minimalizuje rušenie ekosystémov a stres pre pôvodné druhy.
3. Rýchlosť a efektívnosť - metóda umožňuje spracovanie viacerých vzoriek naraz a poskytuje výsledky rýchlejšie než tradičné metódy, ako je vizuálne monitorovanie alebo lov organizmov.
4. Možnosť detekcie aj neviditeľných druhov - mnohé invázne druhy sú plaché, skryté alebo sa pohybujú v ťažko dostupných oblastiach. eDNA umožňuje ich odhalenie bez priameho pozorovania.
5. Dlhšia časová stopa DNA v prostredí - DNA zostáva v prostredí určitý čas aj po tom, čo organizmus opustil danú oblasť. To umožňuje spätne zistiť prítomnosť invázných druhov, ktoré sa v čase odberu vzoriek nemuseli aktívne vyskytovať.

V rámci aktivity sa tiež bude zabezpečovať overovanie zberu dát v súlade s vypracovanými metodikami. Dôležitou súčasťou zberu dát bude podpora zapojenia verejnosti prostredníctvom digitálnych aplikácií (tzv. citizen science). Verejnosť sa do mapovania invázných nepôvodných druhov bude môcť zapojiť prostredníctvom aplikácie KIMS, prípadne iNaturalist. Výskytové údaje nahlásené verejnosťou budú kontrolovať a overovať členovia tímu pre invázne druhy, zamestnanci ŠOP SR a NP. Výsledky monitoringu sa budú zverejňovať prostredníctvom mapového portálu.

B.2 Mapovanie a monitorovanie výskytu invázných nepôvodných druhov na území SR

Celoplošné zmapovanie výskytu a monitorovanie invázných druhov v SR je možné z hľadiska ekologických nárokov rozdeliť na akvatické (napr. ryby), terestrické (napr. mravce) a na vodu viazané, t. j. druhy ktoré sú svojim spôsobom života závislé na vode, resp. vo vode trávia značnú časť životného cyklu (napr. nutria, ondatra). Vzhľadom na absenciu poznatkov o akvatických invázných a nepôvodných druhoch, ktorá je výraznejšia ako pri terestrických druhoch, bude projekt zameraný predovšetkým týmto smerom. Vzhľadom na dlhoročné skúsenosti Výskumného ústavu vodného hospodárstva s realizáciou rozsiahleho monitorovania vodného prostredia, vrátane biologickej zložky v rámci monitorovania pre potreby Rámcovej smernice o vode a na to naviazaných odborných, logistických, technologických kapacít a rozsiahlych skúseností, bude celoplošné mapovanie a monitoring realizovať Výskumný ústav vodného hospodárstva. Mapovanie a monitorovanie bude vykonávané pomocou zberu a analýzy vzoriek eDNA ako aj konvenčným zberom dát v teréne. V prípade zachytenia výskytu cieľového druhu vo vzorke eDNA bude potrebné tento potvrdiť konvenčnými metódami spolu s kvantifikáciou populácie a podrobným identifikovaním rozšírenia na lokalite. Pri druhoch viazaných na vodu bude ich prítomnosť zisťovaná v rámci analýz eDNA, pričom v prípade pozitívnosti bude táto informácia poskytnutá tímu pre invázne druhy, ktorý vykoná potvrdenie výskytu v teréne spolu s kvantifikáciou populácie. Súčasťou aktivity bude posilnenie kapacít pracoviska na vykonávanie analýz eDNA.

B.3 Sledovanie účinnosti vykonaných manažmentových opatrení

Po vykonaní opatrení na eradikáciu, resp. zamedzenie (spomalenie) šírenia invázných nepôvodných druhov je potrebné sledovať účinnosť vykonaného zásahu, pričom je dôležité získať výsledky bezprostredne vyhodnotiť s cieľom posúdiť nutnosť opakovaného zásahu, či zvolenia prípadnej vhodnejšej metódy boja s inváznymi organizmami. Cieľom je asanácia, resp. čo najdôslednejšie potlačenie vyskytujúcich sa invázných druhov na lokalite. V tejto súvislosti má prirodzene najlepšie predpoklady na vykonávanie porealizačného sledovania účinnosti opatrení osoba priamo vykonávajúca manažmentové opatrenia, keďže je možné okamžite pristúpiť k ďalším zásahom. Takéto lokality budú taktiež predmetom kontroly zo strany tímu pre invázne druhy.

Osobitne bude potrebné realizovať monitoring lokalít, kde bola realizovaná rýchla eradikácia invázných druhov a lokalít, na ktorých boli zrealizované eradikačné opatrenia na základe akčných manažmentových plánov.

C. Vypracovanie a schválenie akčných manažmentových plánov

Pri analýze prienikových ciest neúmyselného šírenia invázných druhov na územie Slovenska boli identifikované invázne nepôvodné druhy s obmedzeným rozšírením, pri ktorých sa dá reálne zvažovať významné zníženie ich populácií na Slovensku. V súlade s Akčným plánom prienikových ciest ide o druhy korytnačka písmenková (*Trachemys scripta*), húska štíhla (*Alopochen aegyptiacus*) a boľševník obrovský (*Heracleum mantegazzianum*). Predpokladá sa, že dobre cielenými opatreniami sa dajú populácie invázných nepôvodných druhov s obmedzeným rozšírením znížiť až o 60 %. Spolu s týmito druhmi budú v rámci NP vypracované akčné manažmentové plány pre ďalšie invázne nepôvodné druhy, ktoré v zmysle existujúcich dát z monitorovania v rámci informačného systému KIMS, majú lokalizované rozšírenie, a preto je možné cielenými opatreniami výraznejším spôsobom znížiť veľkosť ich populácie a výrazne obmedziť ich šírenie. Pôjde o nasledovné druhy: nutria riečna (*Myocastor coypus*), korytnačka maľovaná (*Chrysemys picta*), psík medvedíkovitý (*Nyctereutes procyonoides*), glejovka americká (*Asclepias syriaca*) a boľševník Sosnovského (*Heracleum sosnowskyi*). Pre druhy korytnačka písmenková a korytnačka maľovaná bude vypracovaný jeden spoločný akčný manažmentový plán. Druh boľševník Sosnovského (jeho výskyt na území SR bol potvrdený len v roku 2024 Centrom biológie rastlín a biodiverzity SAV) bude doplnený do už vypracovaného akčného manažmentového plánu pre boľševník obrovský, ktorý by mal byť schválený do konca roka 2025 a následne realizovaný.

V rámci projektu bude teda vypracovaných nasledovných 5 akčných manažmentových plánov: korytnačka písmenková + korytnačka maľovaná, nutria riečna, psík medvedíkovitý, húska štíhla, glejovka americká. Ich vypracovanie bude zabezpečovať Ministerstvo životného prostredia SR prostredníctvom svojich expertov a členov tímu pre invázne druhy. Súčasťou akčných manažmentových plánov bude aj zapojenie orgánov štátnej správy a obcí do kontrolných a informačných aktivít zameraných na druhy, ktoré budú predmetom plánov. Akčné plány bude schvaľovať vláda Slovenskej republiky. Ministerstvo životného prostredia SR v súčasnosti pripravuje zmenu platnej legislatívy v tejto oblasti, ktorej súčasťou je i zjednodušenie schvaľovacieho procesu akčných manažmentových plánov.

Projekt bude realizovaný v súlade s horizontálnymi princípmi s povinnosťou dodržania súladu projektu s Chartou základných práv Európskej únie, rodovou rovnosťou, nediskrimináciou a prístupnosťou osôb so zdravotným postihnutím, ktoré sú definované v Partnerskej dohode SR na roky 2021 – 2027 a v čl. 9 nariadenia o spoločných ustanoveniach, berúc do úvahy Chartu základných práv Európskej únie a povinnosti vyplývajúce z Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím a zabezpečenia prístupnosti v súlade s jeho článkom 9, ako horizontálne základné podmienky. Výsledky projektu (ako napr. príručky, metodiky, akčné manažmentové plány) budú vypracované vo formáte vhodnom pre zdravotne znevýhodnené osoby, napr. tzv. bezpätkovým písmom, príp. iné.

10. Predpokladaný časový rámec

Predpokladaný dátum vyhlásenia výzvy vo formáte mesiac/rok	september 2025
Predpokladaná doba realizácie NP v mesiacoch	52

Termíny v tabuľke nie sú záväzné.

11. Finančný rámec²⁵

a) žiadateľa

Fond	Európsky fond regionálneho rozvoja	
Celkové oprávnené výdavky NP podľa kategórie regiónu²⁶ (v EUR)	menej rozvinutý región	5 526 334,00
	viac rozvinutý región	1 381 584,00
	menej rozvinutý región	4 697 383,90

²⁵ Finančný rámec je potrebné uvádzať za celý NP spolu a v prípade financovania NP z viacerých priorít/špecifických cieľov, aj v rozdelení podľa špecifických cieľov.

²⁶ V prípade Kohézneho fondu vyberte „neaplikuje sa“.

Zdroj EÚ podľa kategórie regiónu²⁷ (v EUR)	viac rozvinutý región	552 633,60
Zdroj ŠR podľa kategórie regiónu²⁸ (v EUR)	menej rozvinutý región	828 950,10
	viac rozvinutý región	828 950,40
	Vyberte položku.	
Vlastné zdroje prijímateľa²⁹ podľa kategórie regiónu³⁰ (v EUR)	menej rozvinutý región	0,00
	viac rozvinutý región	0,00
Miera spolufinancovania (v %)	Zdroj EÚ	76,00%
	Štátny rozpočet SR	24,00%
	Prijímateľ	0,00%
Uplatňovanie špecifického pravidla financovania³¹ (ak relevantné)		
Zdroj pro-rata (v %)	menej rozvinutý región	80,00 %
	viac rozvinutý región	20,00 %
V prípade uplatňovania systému pro-rata uveďte spôsob jeho stanovenia (pomer medzi VRR a MRR), ktorý sa uplatňuje v prípade realizácie operácií s prínosom pre oba kategórie regiónov, vrátane názvu dokumentu v akom bol stanovený.	Pomer výdavkov medzi MRR a VRR bol stanovený na základe predpokladaného rozsahu realizovaných aktivít partnerom v rámci uvedených kategórií regiónov.	

b) partnera (ak relevantné)

Výskumný ústav vodného hospodárstva

Fond	Európsky fond regionálneho rozvoja	
Celkové oprávnené výdavky NP podľa kategórie regiónu³² (v EUR)	menej rozvinutý región	1 149 226,00
	viac rozvinutý región	287 307,00
Zdroj EÚ podľa kategórie regiónu³³ (v EUR)	menej rozvinutý región	976 842,10
	viac rozvinutý región	114 922,80
Zdroj ŠR podľa kategórie regiónu³⁴ (v EUR)	menej rozvinutý región	172 383,90
	viac rozvinutý región	172 384,20
Vlastné zdroje partnera³⁵ podľa kategórie regiónu³⁶ (v EUR)	menej rozvinutý región	0,00
	viac rozvinutý región	0,00
Miera spolufinancovania (v %)	Zdroj EÚ	76,00%
	Štátny rozpočet SR	24,00%
	Partner	0,00%
Zdroj pro-rata (v %)	menej rozvinutý región	80,00 %
	viac rozvinutý región	20,00 %
V prípade uplatňovania systému pro-rata uveďte spôsob jeho stanovenia (pomer medzi VRR a MRR), ktorý sa uplatňuje v prípade realizácie operácií s prínosom pre oba kategórie regiónov, vrátane názvu dokumentu v akom bol stanovený.	Pomer výdavkov medzi MRR a VRR bol stanovený na základe predpokladaného rozsahu realizovaných aktivít partnerom v rámci uvedených kategórií regiónov.	

²⁷ V prípade Kohézneho fondu vyberte „neaplikuje sa“.

²⁸ V prípade Kohézneho fondu vyberte „neaplikuje sa“.

²⁹ Uveďte v súlade so Stratégiou financovania Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Európskeho sociálneho fondu plus, Kohézneho fondu, Fondu na spravodlivú transformáciu a Európskeho námorného, rybolovného a akvakultúrneho fondu na programové obdobie 2021 – 2027

³⁰ V prípade Kohézneho fondu vyberte „neaplikuje sa“.

³¹ Uveďte konkrétne číslo tabuľky a jej názvu podľa Stratégie financovania Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Európskeho sociálneho fondu plus, Kohézneho fondu, Fondu na spravodlivú transformáciu a Európskeho námorného, rybolovného a akvakultúrneho fondu na programové obdobie 2021 – 2027.

³² V prípade Kohézneho fondu vyberte „neaplikuje sa“.

³³ V prípade Kohézneho fondu vyberte „neaplikuje sa“.

³⁴ V prípade Kohézneho fondu vyberte „neaplikuje sa“.

³⁵ Uveďte v súlade so Stratégiou financovania Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Európskeho sociálneho fondu plus, Kohézneho fondu, Fondu na spravodlivú transformáciu a Európskeho námorného, rybolovného a akvakultúrneho fondu na programové obdobie 2021 – 2027

³⁶ V prípade Kohézneho fondu vyberte „neaplikuje sa“.

Centrum biológie rastlín a biodiverzity SAV

Fond	Európsky fond regionálneho rozvoja	
Celkové oprávnené výdavky NP podľa kategórie regiónu ³⁷ (v EUR)	menej rozvinutý región	991 922,00
	viac rozvinutý región	247 981,00
Zdroj EÚ podľa kategórie regiónu ³⁸ (v EUR)	menej rozvinutý región	843 133,70
	viac rozvinutý región	99 192,40
Zdroj ŠR podľa kategórie regiónu ³⁹ (v EUR)	menej rozvinutý región	69 434,54
	viac rozvinutý región	120 270,79
Vlastné zdroje partnera ⁴⁰ podľa kategórie regiónu ⁴¹ (v EUR)	menej rozvinutý región	79 353,76
	viac rozvinutý región	28 517,81
Miera spolufinancovania (v %)	Zdroj EÚ	76,00%
	Štátny rozpočet SR	15,30%
	Partner	8,70%
Zdroj pro-rata (v %)	menej rozvinutý región	80,00 %
	viac rozvinutý región	20,00 %
V prípade uplatňovania systému pro-rata uveďte spôsob jeho stanovenia (pomer medzi VRR a MRR), ktorý sa uplatňuje v prípade realizácie operácií s prínosom pre oba kategórie regiónov, vrátane názvu dokumentu v akom bol stanovený.	Pomer výdavkov medzi MRR a VRR bol stanovený na základe predpokladaného rozsahu realizovaných aktivít partnerom v rámci uvedených kategórií regiónov.	

Univerzita Komenského v Bratislave (Prírodovedecká fakulta)

Fond	Európsky fond regionálneho rozvoja	
Celkové oprávnené výdavky NP podľa kategórie regiónu ⁴² (v EUR)	menej rozvinutý región	945 519,00
	viac rozvinutý región	236 380,00
Zdroj EÚ podľa kategórie regiónu ⁴³ (v EUR)	menej rozvinutý región	803 691,15
	viac rozvinutý región	94 552,00
Zdroj ŠR podľa kategórie regiónu ⁴⁴ (v EUR)	menej rozvinutý región	66 186,33
	viac rozvinutý región	118 780,95
Vlastné zdroje partnera ⁴⁵ podľa kategórie regiónu ⁴⁶ (v EUR)	menej rozvinutý región	75 641,52
	viac rozvinutý región	23 047,05
Miera spolufinancovania (v %)	Zdroj EÚ	76,00%
	Štátny rozpočet SR	15,65%
	Partner	8,35%
Zdroj pro-rata (v %)	menej rozvinutý región	80,00 %
	viac rozvinutý región	20,00 %
V prípade uplatňovania systému pro-rata uveďte spôsob jeho stanovenia (pomer medzi VRR a MRR), ktorý sa uplatňuje v prípade realizácie operácií s prínosom pre oba kategórie regiónov, vrátane názvu dokumentu v akom bol stanovený.		

³⁷ V prípade Kohézneho fondu vyberte „neaplikuje sa“.

³⁸ V prípade Kohézneho fondu vyberte „neaplikuje sa“.

³⁹ V prípade Kohézneho fondu vyberte „neaplikuje sa“.

⁴⁰ Uveďte v súlade so Stratégiou financovania Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Európskeho sociálneho fondu plus, Kohézneho fondu, Fondu na spravodlivú transformáciu a Európskeho námorného, rybolovného a akvakultúrneho fondu na programové obdobie 2021 – 2027

⁴¹ V prípade Kohézneho fondu vyberte „neaplikuje sa“.

⁴² V prípade Kohézneho fondu vyberte „neaplikuje sa“.

⁴³ V prípade Kohézneho fondu vyberte „neaplikuje sa“.

⁴⁴ V prípade Kohézneho fondu vyberte „neaplikuje sa“.

⁴⁵ Uveďte v súlade so Stratégiou financovania Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Európskeho sociálneho fondu plus, Kohézneho fondu, Fondu na spravodlivú transformáciu a Európskeho námorného, rybolovného a akvakultúrneho fondu na programové obdobie 2021 – 2027

⁴⁶ V prípade Kohézneho fondu vyberte „neaplikuje sa“.

12. Rozpočet

V tejto časti uveďte, ako bol pripravovaný indikatívny rozpočet a ako spĺňa kritérium „hodnota za peniaze“, t. j. akým spôsobom bola odhadnutá cena za každú položku, napr. prieskum trhu, analýza minulých výdavkov spojených s podobnými aktivitami, nezávislý znalecký posudok. V prípade, ak príprave projektu predchádza vypracovanie štúdie uskutočniteľnosti, ktorej výsledkom je, okrem iného aj určenie výšky alokácie, je potrebné uviesť túto štúdiu ako zdroj určenia výšky finančných prostriedkov. Skupiny výdavkov doplňte v súlade s Príručkou oprávnenosti výdavkov v platnom znení. V prípade infraštruktúrnych projektov, ako aj projektov súvisiacich s obnovou mobilných prostriedkov, sa do ukončenia verejného obstarávania uvádzajú položky rozpočtu len do úrovne aktivít.

Uveďte, či bude v národnom projekte využité zjednodušené vykazovanie výdavkov a ak áno, ktorá forma. V prípade využitia paušálnej sadzby ktorej výška je stanovená v nariadení sa spôsob stanovenia sadzby nepožaduje.

V prípade, že žiadateľ/partner poskytuje finančný príspevok užívateľovi, identifikujte v tabuľke nižšie, o ktoré skupiny výdavkov ide.

Pri stanovovaní indikatívneho rozpočtu národného projektu sme vychádzali najmä z analýzy minulých výdavkov spojených s podobnými aktivitami v iných projektoch a prieskumu trhových cien prostredníctvom internetových cenníkov (napr. dopravné prostriedky, vybavenie tímu pre invázne druhy). Pri stanovení výšky mzdových výdavkov sme v prvom rade rešpektovali finančné limity pre dané pozície. Rovnako sme sa snažili zaistiť, aby zodpovedali mzdám na obdobných pozíciách v rámci Slovenska.

Poskytnutie dotácií, príspevkov voči tretím osobám (skupina výdavkov 352) za účelom odstraňovania invázných nepôvodných druhov je v súlade so schváleným akčným manažmentovým plánom a bude sa určovať v súlade s finančnou analýzou vypracovanou v akčnom manažmentovom pláne pre jednotlivé invázne druhy, osobitne pre každý určený spôsob odstraňovania, pričom bude stanovovať aj metodiku výpočtu (plocha s odstránenými jedincami alebo počet jedincov invázných nepôvodných druhov). Počet a typ subjektov, ktorým sa budú dotácie poskytovať bude známy až po vypracovaní akčného manažmentového plánu. Poskytovanie dotácií na odstraňovanie invázných nepôvodných druhov sa bude realizovať v rámci hlavnej aktivity A. Realizácia eradikačných a preventívnych opatrení, ktorá spadá pod schému štátnej pomoci.

Výška priamych výdavkov v celkovej sume 10 061 919 €, uvedená v indikatívnom rozpočte NP, bola stanovená na základe vykonaných prieskumov trhu, finančných limitov stanovených poskytovateľom pre osobné výdavky odborného personálu projektu a analýzy výdavkov vzniknutých v obdobie zameraných projektoch v predchádzajúcom programovom období.

Nepriame výdavky projektu v celkovej hodnote 704 334 € boli stanovené na základe paušálnej sadzby vo výške 7 % z oprávnených priamych výdavkov projektu podľa článku 54 písm. a) NSU. V národnom projekte bude využité zjednodušené vykazovanie nepriamych výdavkov formou stanovenej paušálnej sadzby na nepriame výdavky.

MŽP SR je ako subjekt verejnej správy, v zmysle národnej legislatívy, povinný vykonávať finančnú kontrolu, t. j. je povinný dodržiavať všeobecne záväzné právne predpisy, overovať hospodárnosť, efektívnosť, účinnosť a účelnosť finančných operácií v ich priebehu a až do ich konečného vysporiadania, zúčtovania, dosiahnutia a udržania výsledkov a cieľov finančných operácií, preto riziko nadhodnotenia výdavkov v rámci implementácie NP je minimálne.

Dodržanie princípu hodnota za peniaze bude v rámci NP zabezpečené predovšetkým prostredníctvom vykonania verejného obstarávania/obstarávania v súlade so zákonom č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a Príručkou k

procesu a kontrole verejného obstarávania/obstarávania na všetky zákazky projektu a dodržaním finančných a percentuálnych limitov stanovených poskytovateľom. Uvedenými postupmi bude zabezpečené, že ciele NP budú dosiahnuté hospodárnym spôsobom, v súlade s princípom hodnota za peniaze.

Indikatívna výška finančných prostriedkov určených na realizáciu národného projektu a ich výstižné zdôvodnenie

Predpokladané finančné prostriedky na aktivity NP	Celkové oprávnené výdavky (v EUR)	Plánované vecné vymedzenie
Hlavné aktivity		
A. Realizácia eradikačných a preventívnych opatrení	7 671 565	
518 – Ostatné služby	275 451	zostavenie a tlač príručky dobrej praxe pre odstraňovanie invázných nepôvodných druhov živočíchov školenia a kampaň k eliminácii rizík na prienikových cestách identifikácia potenciálnych lokalít šírenia invázných nepôvodných druhov živočíchov - predikčná analýza školenia pre členov tímu pre invázne druhy prenájom priestorov a garáže pre tím pre invázne druhy zabezpečenie odstraňovania invázných nepôvodných druhov
521 – Mzdové výdavky	2 133 178	špecialista/vedúci tímu pre invázne druhy/interný zamestnanec/pracovná zmluva 6 odborných/technických interných zamestnancov/členov tímu pre invázne druhy/pracovná zmluva špecialista (PR)/interný zamestnanec/pracovná zmluva/polovičný úväzok interný zamestnanec MŽP SR, skráteneý úväzok odborný koordinátor projektu/interný zamestnanec MŽP SR 21 špecialistov/experti na prienikové cesty invázných nepôvodných druhov interný zamestnanci partnera CBRB SAV/skráteneé úväzky 7 špecialistov/expertov na problematiku eradikácie invázných druhov živočíchov, interní zamestnanci partnera Prírodovedecká fakulta UK BA
022 - Samostatné hnutelné veci a súbory hnutelných vecí	148 501	vybavenie pre tím pre invázne druhy, digitálna technika pre tvorbu obsahu na webovú stránku, výpočtová technika a špeciálne vybavenie pre zabezpečenie eliminácie rizík prieniku invázných nepôvodných druhov vybranými cestami šírenia
112 - Zásoby	108 185	výpočtová technika pre členov tímu pre invázne druhy, vybavenie pre tím pre invázne druhy, materiál a vybavenie pre zabezpečenie eliminácie rizík prieniku invázných nepôvodných druhov vybranými cestami šírenia

023 – Dopravné prostriedky	206 250	2 motorové vozidlá do terénu z toho jedno väčšie na prepravu špeciálneho vybavenia (MŽP SR) 2 motorové vozidlá a motorový čln s príslušenstvom (CBRB SAV)
352 – Poskytnutie dotácií, príspevkov voči tretím osobám ⁴⁷	4 800 000	poskytovanie príspevku užívateľom v súlade so schválenými akčnými manažmentovými plánmi pre vybrané invázne nepôvodné druhy a metodikami pre elimináciu rizík prieniku invázných nepôvodných druhov
B. Mapovanie a monitoring invázných nepôvodných druhov	2 350 538	
521 – Mzdové výdavky	1 505 022	11 špecialistov/expertov partnera Prírodovedecká fakulta UK BA pre návrh monitorovacej siete a metodík monitoringu/čiastočný úväzok 3 interných zamestnancov partnera VÚVH/celý úväzok
014 – Oceniteľné práva	1 230	Licencie na pokrytie autorských práv fotografií, ktoré budú použité v rámci metodík monitoringu a príručky dobrej praxe.
023 – Dopravné prostriedky	59 655	dodávkový automobil na zber a prepravu vzoriek eDNA (VÚVH)
022 - Samostatné hnuiteľné veci a súbory hnuiteľných vecí	760 757	sekvenátor DNA, vybavenie na odber vzoriek eDNA, vybavenie pre zamestnancov vykonávajúcich monitoring invázných nepôvodných druhov, laboratórne vybavenie pre analýzy eDNA, ochranné pracovné prostriedky pre zamestnancov vykonávajúcich monitoring a laboratórne analýzy eDNA, technika a vybavenie pre návrh a prevádzku monitorovacej siete pre invázne nepôvodné druhy
112 - Zásoby	17 626	ochranné pracovné prostriedky pre zamestnancov vykonávajúcich monitoring a laboratórne analýzy eDNA, terénne vybavenie pre vykonávanie monitoringu invázných nepôvodných druhov
518 – Ostatné služby	6 248	školenia pre zamestnancov na získanie potrebnej odbornej spôsobilosti, odborných poznatkov a zručnosti pre zabezpečenie monitoringu a analýz eDNA, poistenie techniky
C. Vypracovanie a schválenie akčných manažmentových plánov	39 816	
521 – Mzdové výdavky	39 816	interný zamestnanec MŽP SR, skrátený úväzok 36 mesiacov
Hlavné aktivity spolu	10 061 919	
Podporné aktivity		
907 – Paušálna sadzba na nepriame výdavky podľa článku 54 písm. a) NSU	704 334	
Podporné aktivity SPOLU	704 334	
CELKOM	10 766 253	

⁴⁷ V rámci realizácie/implementácie národného projektu a v nadväznosti na vecnú povahu činností vykonávaných v rámci HAP A Realizácia eradikačných a preventívnych opatrení, môže dôjsť k pomernému znížovaniu, resp. k presunu časti fin. prostriedkov skupiny 352 do iných skupín výdavkov podľa potreby projektu; prípadným presunom fin. prostriedkov nedôjde k zmene rozsahu HAP ani negatívnemu dopadu na realizáciu HAP.

V prípade zvýšenia celkových oprávnených výdavkov NP (po jeho schválení komisiou pri Monitorovacom výbore pre Program Slovensko 2021 – 2027) o viac ako 15 % (a nejde o prípad, kedy je určenie alokácie výsledkom realizovanej štúdie uskutočniteľnosti), riadiaci orgán / sprostredkovateľský orgán predloží pred vyhlásením výzvy na schválenie príslušnej komisii pri Monitorovacom výbore pre Program Slovensko 2021 – 2027 upravený zámer NP.

Ostatné zmeny v rozpočte projektu (napr. doplnenie novej skupiny výdavkov, vypustenie skupiny výdavkov, zvýšenie alebo zníženie výšky oprávnených výdavkov v rámci skupín výdavkov a pod.) nie je potrebné predkladať na schválenie príslušnej komisii pri Monitorovacom výbore pre Program Slovensko 2021 – 2027.

13.Ďalšie informácie o národnom projekte

Definuje riadiaci orgán / sprostredkovateľský orgán, ak je to relevantné, v nadväznosti na zameranie projektu (napr. v prípade IT projektov odkaz na dokumentáciu projektu dostupnú v Metainformačnom systéme MIRRI SR <https://metais.vicepremier.gov.sk/>).